

PRZYSZŁOŚĆ JEST TERAZ

LEWICA

WSPÓŁPRACA

**NOWY
ZIELONY ŁĄD**

**RÓWNOŚĆ
I SZACUNEK**

**ODWAŻNA
EUROPA**

**TROSKLIWE
PAŃSTWO**

Lewica zawsze stoi po stronie optymizmu i nadziei, gdyż naszym podstawowym źródłem działania była i jest wiara w możliwości człowieka i siłę współpracy. Dwieście lat temu oznaczało to dążenie do oświecenia, wyzwolenia ludzkiego potencjału oraz walki z wyzyskiem ekonomicznym. Sto lat temu wyrażało się w dążeniach do demokratyzacji systemu politycznego i otwarcia go na nowe grupy obywateli – robotników i kobiety. W XX wieku Lewica optymizm pokładała w państwie i jego zdolności powstrzymania destrukcyjnych mocy kapitalizmu, podziałów religijnych i nienawiści etnicznej. Dzisiejsza Nowa Lewica powstaje z ducha współpracy i nadziei. Nie jesteśmy skazani na podziały i jałową walkę polityczną. Jesteśmy zdolni przeciwstawiać się negatywnym tendencjom i zagrożeniom. Mamy ambicje i przygotowanie, aby uzyskać wpływ na rządzenie państwem. Polska i Europa potrzebuje lewicowej wrażliwości i profesjonalizmu.

Łącząc siły Sojuszu Lewicy Demokratycznej i Wiosny spajamy ze sobą różne tradycje lewicowej polityki. Z jednej strony, to przeciwdziałanie negatywnym skutkom transformacji ustrojowej oraz budowanie sprawiedliwego społeczeństwa i świeckiego państwa, którego niepodważalnym standardem są prawa człowieka – każdego człowieka. Z drugiej strony jesteśmy silni siłą ruchów społecznych i wprowadzania do polityki nowych tematów i problemów, choćby takich jak prawa osób LGBT+, czy przeciwdziałanie katastrofie klimatycznej. Łączymy tradycje wrażliwości na nowe potrzeby społeczne i wiedzy jak rządzić państwem – odwagi w formułowaniu postulatów i rozsądka we wprowadzaniu ich w życie.

Nasze środowisko polityczne i intelektualne oraz nasze Wyborczynie i Wyborcy na przestrzeni bogatej ponad 20-letniej historii, dały Polsce Prezydenta RP, Premierów, Ministrów i Parlamentarzyistów. Wielu Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów i Radnych do dzisiaj godnie reprezentuje środowiska i wartości lewicowe, walcząc o dobrobyt małych dzieł.

Jako socjaldemokracja chcemy nowoczesnego planu dla Polski, który jest zarazem śmiały i realistyczny. Taki jest właśnie program Nowej Lewicy. Opiera się on na wartościach pracy i współpracy, szacunku dla indywidualnych poglądów i postaw, zielonej transformacji, wolności sumienia i wyznania. Jesteśmy za pogłębianiem integracji Unii Europejskiej i za Polską troskliwą, demokratyczną, praworządną, silną siłą polskiej historii.

Lewica wprowadziła Polskę do Unii Europejskiej, ale dziś musi wyprowadzić ją z marginesu unijnej polityki. Chcemy, żeby Polska mogła w pełni wziąć udział w budowie nowej – silnej, mądrej i zdrowej Europy. Nie jesteśmy skazani na osuwanie się w autorytaryzm i pomiatanie demokratycznymi wartościami. Nie musimy beczynie przyglądać się destrukcji naszej planety. Nie tolerujemy bezwzględności i wykluczania.

Wspólnie tworzymy nową nadzieję i realizujemy nasze marzenia.

Nowa Lewica – to silna Lewica!

PRIORYTETY PROGRAMOWE OPARTE SĄ NA 5 FILARACH :

1. WSPÓŁPRACA	4-11
2. RÓWNOŚĆ I SZACUNEK	12-20
3. NOWY ZIELONY ŁĄD	21-33
4. ODWAŻNA EUROPA	34-39
5. TROSKLIWE PAŃSTWO	40-52

Treść niniejszego dokumentu została oparta na wcześniejszych programach obu partii, jednak zbudowana od nowa na podstawie analizy tysięcy propozycji i uwag zebranych w ciągu prawie 2 lat współpracy, debat na wszystkich szczeblach partii i wojewódzkich konwencji programowych. Konsultacje nad materiałem prowadzone były w ostatnich siedmiu miesiącach także z naszymi partnerami m.in. społecznymi i związkowymi, ekspertkami i ekspertami think tanków i samorządowcami. A ostatnio z mieszkankami i mieszkańcami 16 województw podczas krajowej akcji „Nowa Lewica – Nowy Program”.

Na podstawie tego dokumentu oraz dalszych debat i rozmów powstanie Program Nowej Lewicy po m.in. kongresach wojewódzkich, kolejnej turze konwencji programowych.

Dziękujemy wszystkim zaangażowanym osobom za udział i współpracę.

NOWA LEWICA
NOWY PROGRAM

WSPÓŁPRACA

Niemal połowę swojego czasu spędzamy w pracy lub w szkole. Czy nie miałeś, czy nie miałaś kiedyś wrażenia, że nadmierna dyscyplina czy rywalizacja w szkole jest trudna do zniesienia? Czy zdarzyło Ci się, że w miejscu pracy brakowało szacunku dla Twojego wysiłku? Jeśli w szkole, na uczelni bądź w pracy, czujemy się źle, to znaczy, że połowa naszego życia jest trudna do zniesienia. Niezdrowa rywalizacja i nadmierna dyscyplina w szkole, mobbing czy brak szacunku dla naszej pracy – to niestety polska codzienność.

A przecież nie musi tak być.

Ktoś powie – no dobrze, ale co ma do tego państwo? Ludzie tacy są i nic z tym nie zrobimy...

Dobrze wiemy, że to nieprawda. To, jak uczymy w szkole i na uczelniach, przekłada się na nasze późniejsze życie zawodowe. Przekłada się na naszą codzienność i relacje z naszymi sąsiadami. Przekłada się w końcu na to, jakich mamy polityków.

Obecnie rządzący chcieliby z kolei, żeby praca i szkoła opierały się na dyscyplinie. Upaja ich wizją hierarchii, w której wódz kieruje podwładnymi – czyli nami – silną ręką. Dlatego chcą scentralizować wszystko, co się da, a edukację podporządkować partyjnemu ministrowi. Połowa naszego życia ma według prawicy przebiegać jak w koszarach.

Wszyscy wiemy, że praca i szkoła mogą wyglądać inaczej, ale tylko wtedy, gdy staną się miejscami współpracy. Działając razem rozwijamy swoje umiejętności i budujemy więzi. Szkoła i praca powinny być dostosowane do wymogów współczesności, gdzie liczą się przede wszystkim współdziałanie i innowacje. Współdziałając, wykorzystujemy swoją różnorodność i odkrywamy nowe możliwości. Współpraca to też uznanie każdego z osobna, a nie budowanie niepotrzebnych podziałów.

Takie państwo jest jak najbardziej realne. Możemy wspólnie stworzyć Polskę współpracy!

DOBRA I PRZYJAZNA PRACA

Praca powinna być dobrze płatna, stabilna i dawać poczucie satysfakcji. Potrzeba w niej więcej współdziałania między pracownikami i między pracownikami a zatrudniającymi. Musimy też przeciwdziałać patologiom i wspierać nowatorskie rozwiązania zwiększające kreatywność i satysfakcję pracowników. Nasze priorytety to:

- ◆ likwidacja umów śmieciowych i wymuszonego samozatrudnienia,
- ◆ egzekwowanie konstytucyjnej zasady domniemania stosunku pracy oraz zmiany podstawy zatrudnienia, gdy nie odpowiada ona sytuacji faktycznej,
- ◆ stałe podwyższanie płacy minimalnej i ustalenie jej na poziomie przynajmniej 60% przeciętnego wynagrodzenia,
- ◆ zwiększenie wymiaru płatnego urlopu do 32 dni rocznie,
- ◆ wprowadzenie prawa do otrzymywania 100 proc. wynagrodzenia na zwolnieniu chorobowym,
- ◆ zwiększenie standardów prawa do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz poszanowania godności i innych dóbr osobistych pracownika,
- ◆ wprowadzenie do kodeksu pracy gwarancji regulowanego czasu pracy zdalnej, odpowiedniego ubezpieczenia i oddzielenia życia zawodowego od prywatnego. Zatrudniający nie mogą oczekiwać, że pracownicy będą dostępni 24 godziny na dobę i dlatego muszą stworzyć warunki techniczne gwarantujące odpoczynek,
- ◆ umożliwienie pracy opiekunom osób z niepełnosprawnościami bez utraty świadczenia pielęgnacyjnego,
- ◆ rodzicom dzieci do 8 roku życia zapewnimy prawo gwarantujące stabilne zatrudnienie w elastycznej formie – łączenia pracy zdalnej z pracą stacjonarną, indywidualnego wymiaru czasu pracy oraz większego wymiaru zwolnienia na czas opieki nad dzieckiem,
- ◆ zwiększenie budżetu Państwowej Inspekcji Pracy o 25 proc. Umożliwimy przeprowadzanie kontroli PIP w zakładach pracy bez zapowiedzi,
- ◆ wprowadzenie, w ścisłej współpracy ze związkami zawodowymi, systemowego wzrostu wynagrodzeń pracowników sektora publicznego w powiązaniu z tempem wzrostu wynagrodzenia minimalnego,
- ◆ zmniejszenie opodatkowania pracy i wprowadzenie realnego uwzględnienia ponoszonych kosztów jej wykonywania w rozliczeniach podatkowych,

- ◆ wypracowanie nowych rozwiązań podatkowych i regulacji prawnych związanych z przemianami świata pracy w wyniku robotyzacji i automatyzacji,
- ◆ upowszechnienie ponadzakładowych i zakładowych układów zbiorowych,
- ◆ wprowadzenie obowiązku konsultowania projektów legislacyjnych z Radą Dialogu Społecznego i obowiązku konsultacji decyzji władz wojewódzkich z wojewódzkimi Radami Dialogu Społecznego,
- ◆ wprowadzenie zachęty do zrzeszania się nie tylko w związkach zawodowych, ale również w organizacjach pracodawców, by w ten sposób usystematyzować negocjacje zbiorowe oraz rozwiązywanie potencjalnych konfliktów,
- ◆ przyjęcie standardu – w przypadku wystąpienia konfliktu między pracownikiem a zatrudniającym – aby sąd pracy wydawał orzeczenia w pierwszej instancji w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy,
- ◆ przyznanie związkowcom wchodzącym w spór z zatrudniającym pomocy prawnej ze strony państwa poprzez ustanowienie pełnomocnika z urzędu,
- ◆ wzmocnienie udziału pracowników i ich przedstawicieli w zarządzaniu przedsiębiorstwem i kształtowaniu współodpowiedzialności za losy firmy poprzez zwiększenie pozycji związków zawodowych, rad pracowniczych i innych przedstawicieli pracowników w procesie informowania o rozwoju firmy oraz budowania jej długoterminowej strategii.

DOBRA I WOLNA SZKOŁA

Dziś w szkole, zamiast wkuwania na pamięć, dzieci powinny uczyć się rozwiązywania problemów i tego jak skutecznie szukać informacji. Szkoła powinna stawiać na pracę w grupach i kreatywność. Szczególny nacisk musimy postawić na edukację cyfrową i naukę języków obcych. Tylko taka szkoła może pomóc dzieciom dostosować się do współczesnego świata i wyzwań na rynku pracy. Tylko taka szkoła może skutecznie przeciwdziałać wykluczeniu i zapewnić dzieciom z różnych środowisk równość szans. Nasze priorytety to:

- ◆ ograniczenie zakresu wiedzy teoretycznej nauczanej w szkołach na rzecz kształcenia umiejętności uczniów, wzbogacanie zajęć szkolnych o ćwiczenia kreatywności, innowacyjności oraz samodzielności w myśleniu i w działaniu oraz rozwijania umiejętności szukania i weryfikowania zdobytych informacji, a także analizowania ich i argumentowania,
- ◆ aktualizowanie programów nauczania o najnowszy stan badań. Szkoła musi być wolna od fałszywych lub niesprawdzonych informacji, neutralna światopoglądowo i wolna od wpływu jakiegokolwiek religii lub wyznania,

- ◆ zapisane w podstawie programowej czytanie w szkole i w przedszkolu – codzienne, wspólne i indywidualne,
- ◆ zwiększenie inwestycji w kadre i wyposażenie szkół branżowych oraz stworzenie zachęty do jeszcze bliższej współpracy tych szkół z przedsiębiorcami i związkami zawodowymi,
- ◆ badania naukowe wskazują, że ze względu na efektywność przyswajania wiedzy lekcje w szkołach należy rozpoczynać później. Lekcje w polskiej szkole powinny zaczynać się o godzinie 9:00. Opieka w świetlicy nad młodszymi dziećmi będzie zapewniona od godziny 7:00,
- ◆ wsparcie dziecka, rodzica, nauczyciela poprzez specjalistów w szkole oraz różnorodne, publiczne formy wsparcia poza szkołą. Powszechny dostęp do specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii dzieci i młodzieży jako ważnego elementu edukacji dla każdej uczennicy i każdego ucznia,
- ◆ rezygnację w klasach 1-3 szkoły podstawowej z oceniania stopniowego (poprzez symbole liczbowe lub symbole innego rodzaju) na rzecz okresowej oceny opisowej,
- ◆ wpisanie do podstawy programowej w miejsce podstaw przedsiębiorczości – wychowania obywatelskiego obejmującego wiedzę o prawach i obowiązkach obywateli, o rynku pracy i prawach pracowniczych, związkach zawodowych, o obowiązujących w Polsce ustawach i innych regulacjach, o międzynarodowych konwencjach podpisanych przez Polskę, o podstawowych pojęciach kluczowych w życiu społecznym (jak np. wolność słowa, prawa człowieka, praworządność), o praktycznych narzędziach realizowania praw obywatelskich (od udziału w wyborach na wszystkich szczeblach po budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, działalność w organizacjach pozarządowych etc.) o rozpoznawaniu fake newsów i cyberbezpieczeństwie,
- ◆ wprowadzenie edukacji klimatycznej (ekologii) jako osobnego przedmiotu,
- ◆ włączenie pomijanych do tej pory perspektyw w narracji historycznej do podstaw programowych szkół podstawowych i średnich,
- ◆ zasada przechowywania podręczników na stałe w szkole lub w formie elektronicznej,
- ◆ poszerzenie autonomii szkół i nauczycieli w celu zwiększenia swobody doboru metod nauczania. Edukacja powinna zapewniać wszechstronny rozwój uczniów, otwierając nie tylko intelektualnie, lecz również ćwicząc wyobraźnię i wrażliwość, także dzięki elementom edukacji artystycznej. Szkoła może sprzyjać nierównościom społecznym, lub ograniczać to zjawisko. Dlatego należy zapewnić równowagę między autonomią poszukiwań pedagogicznych a gwarancją standardów kształcenia,

- ◆ rozwijanie uczniowskiej samorządności. Uczniowski samorząd powinien funkcjonować zgodnie z zasadami demokracji i mieć realny wpływ na ważne decyzje dotyczące funkcjonowania szkolnej społeczności, organizować różnorodne formy aktywności uczniów, takie na przykład jak działania szkolnego wolontariatu, czy pozalekcyjne zajęcia w zespołach realizujących na wniosek uczniów ich zainteresowania oraz mieć znaczny wpływ na decyzje obecnie podejmowane przez Radę Rodziców, w tym na wydatkowanie pieniędzy.

DOBRE I INNOWACYJNE STUDIA

Pomimo obietnic rządzących, miejsca najlepszych polskich uczelni w międzynarodowych rankingach po 10 latach reform pozostały na takim samym, niskim, poziomie. Jedyne efekty zmian to wzrost biurokracji, likwidacja samorządności uczelni i koncentracja na zdobywaniu punktów kosztem kształcenia studentów. Uczelnie wymagają reform, które w pełni wykorzystają różnorodny potencjał dyscyplin i zachęcą naukowców do współdziałania. Musimy wdrożyć konkretne mechanizmy, które umożliwią naukowcom realną współpracę z przedsiębiorcami, samorządami i instytucjami państwa, tak byśmy byli innowacyjni. Nasze priorytety to:

- ◆ powiązanie badań nauk humanistycznych i społecznych z potrzebami administracji krajowej i samorządowej – odejdziemy od absolutyzacji kryterium grantowego,
- ◆ odejście od konkursowego modelu finansowania uczelni, faworyzowania tych wielkich, na rzecz docenienia i strategicznego wsparcia wkładu uczelni w życie miast i regionów,
- ◆ doprowadzenie do zawarcia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy zapewniającego podstawowe i godziwe warunki płacy i pracy wszystkim pracownikom, w tym także pozbawionym ochrony i zatrudnionych w administracji,
- ◆ rozluźnienie anachronicznych podziałów na dyscypliny naukowe oraz wprowadzenie systemowych rozwiązań chroniących specyfikę każdej z dziedzin wiedzy, zarówno nauk ścisłych, jak i humanistyki oraz nauk społecznych,
- ◆ wspieranie wewnątrz krajowego obiegu dyskusji naukowych dotyczących fundamentalnych wyzwań dla Polski, Europy i świata,
- ◆ wprowadzenie rygorystycznych przepisów piętnujących plagiaty i nadużycia,
- ◆ zadbanie, by polskie uczelnie były miejscem przyjaznym, samorządnie współtworzonym przez pracowników i angażującym studentów. Przywrócenie obligatoryjności istnienia rad wydziałów i rad instytutów,

- ◆ przywrócenie wiodącej roli dydaktyki na uczelniach technicznych. Zadbamy, żeby w każdym regionie funkcjonowała silna akademicka uczelnia techniczna, wspierająca przedsiębiorstwa w ich rozwoju i budowaniu ich pozycji konkurencyjnej,
- ◆ wspieranie rozwoju naukowo-technicznego służącego polskim przedsiębiorstwom i samorządom,
- ◆ dokonanie zmian w zasadach przyznawania subwencji. Subwencja dla uczelni pokryje całość podstawowych kosztów jej funkcjonowania i godne wynagrodzenie za pracę. Z grantów finansowane będą wielkie, międzynarodowe projekty, wymagające nadzwyczajnych nakładów finansowych.

DOBRY I OBYWATELSKI SAMORZĄD TERYTORIALNY

Jakość naszego życia bezpośrednio zależy od tego, jak urządzone i jak rządzone są nasze lokalne społeczności. Władza lokalna musi traktować mieszkańców i mieszkańki jak partnerów. Musimy wspierać wszelkie mechanizmy zwiększające transparentność władz lokalnych i partycypację obywatelską na szczeblu lokalnym. Nasze priorytety to:

- ◆ wzmocnienie roli m.in. związków samorządów, organizacji ponadlokalnych w konsultacjach projektów aktów prawnych rządu i parlamentu oraz w zgłaszaniu własnych inicjatyw,
- ◆ zwiększenie transparentności w zatrudnianiu w urzędach oraz wszystkich podmiotach powołanych przez dany samorząd lub w których ten ma udział, a także wprowadzenie wymogu tworzenia rad przedstawicielskich pracowników we wszystkich instytucjach samorządowych,
- ◆ uzależnienie wysokości wynagrodzenia urzędników niższych szczebli proporcjonalnie do wynagrodzenia z wyższej kategorii zaszerogowania w danym urzędzie,
- ◆ wprowadzenie powszechności wyboru na stanowisko urzędnicze w drodze konkursu,
- ◆ wykorzystanie regionalnych programów operacyjnych do wspierania szkół branżowych i techników: tworzenia nowych placówek i zakupu nowego wyposażenia do już istniejących,
- ◆ wprowadzenie Samorządowej Karty Seniora. Każda osoba, która ukończyła 60. rok życia, otrzyma kartę zniżek na usługi zdrowotne, rekreacyjne, edukacyjne i sportowe świadczone zarówno przez podmioty prywatne, jak i publiczne, a także – darmowy dostęp do usług, za które z reguły pobierana jest opłata, jak zajęcia sportowe i rekreacyjne czy wydarzenia kulturalne,

- ◆ powołanie samorządowych Rad Seniorów, aby umożliwić im opiniowanie projektów infrastrukturalnych, które dotyczą nich samych,
- ◆ przeznaczenie 10 proc. rocznych dochodów własnych gminy na budownictwo komunalne. Każda gmina, w której występują niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe, przeznaczy w każdym roku 10 proc. swoich dochodów własnych na remonty i budowę mieszkań komunalnych,
- ◆ przekazanie specjalnej puli mieszkań komunalnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób niesamodzielnych,
- ◆ wyposażenie straży gminnych w odpowiedni sprzęt do monitoringu jakości powietrza,
- ◆ wspieranie III sektora poprzez większy udział organizacji pozarządowych w podejmowaniu decyzji na każdym szczeblu funkcjonowania państwa,
- ◆ przeznaczenie w każdym miejscowym planie zagospodarowania 20 proc. obszaru na funkcje publiczne, w tym tereny zielone. Włączenie wszystkich zainteresowanych mieszkańców w tworzenie planów,
- ◆ nadawanie nazw ulicom, placom i innym obiektom użyteczności publicznej będzie wyłączną domeną gmin: usuniemy wszystkie nazwy, które zostały wbrew konstytucji narzucone przez wojewodów w ramach realizacji tzw. ustawy dekomunizacyjnej, a będziemy promować uczczenie polskich socjalistów i socjaldemokratów w przestrzeni publicznej,
- ◆ ograniczenie podzlecania zewnętrznym firmom zadań wykonywanych przez urzędy i samorządowe jednostki organizacyjne,
- ◆ uwarunkowanie otrzymania zamówienia publicznego lub innego zlecenia finansowanego ze środków publicznych od zatrudnienia przez firmę pracowników na podstawie umowy o pracę za odpowiednim wynagrodzeniem,
- ◆ wzmocnienie rangi inicjatyw wspierających współpracę między samorządami w celu integracji obywatelskiej tych wspólnot oraz rozwoju, np. inicjatyw kulturalnych, sportu masowego, promocji regionalnej i gospodarczej, turystyki, itp.,
- ◆ wspieranie tworzenia związków międzygminnych dla wspólnej organizacji m.in. usług publicznych, np. komunikacji transportowej, odbioru i przetwarzania odpadów komunalnych oraz wspólnej polityce ochrony środowiska, w tym walce ze smogiem, itd.,
- ◆ budowanie dobrej atmosfery i warunków dla funkcjonowania i tworzenia nowych stowarzyszeń, fundacji i klubów sportowych, które wspierają instytucje samorządowe w realizacji zadań publicznych,

- ◆ zapewnienie radnym danego szczebla udziału w obradach komisji konkursowych decydujących o przyznaniu dofinansowania projektów,
- ◆ tworzenie warunków dla rozwoju zaangażowania i odpowiedzialności obywatelskiej: dobrej edukacji obywatelskiej, tworzenia młodzieżowych rad gmin, zachęcania do wolontariatu, pracy społecznej, działania w lokalnych radach doradczych i osiedli,
- ◆ wzmacnianie roli niezależnych mediów lokalnych umożliwiających wymianę wiarygodnych informacji i opinii o działalności władz samorządowych,
- ◆ zwiększenie udziału mieszkańców w wyborach rad osiedli i rad sołeckich,
- ◆ zapewnienie pełnej jawności pracy rad wszystkich szczebli oraz większego udziału mieszkańców w obradach rad i ich komisji,
- ◆ zwiększenie dostępności radnych dla mieszkańców poprzez uzależnienie wypłaty części diety radnego od odbywania przez niego dyżurów,
- ◆ stworzenie programów wsparcia obcokrajowców, którzy chcą mieszkać i pracować w Polsce (w tym pomoc prawna, darmowe lekcje języka polskiego do poziomu B1 włącznie),
- ◆ wprowadzenie wymogu, aby pisma urzędowe były pisane językiem zrozumiałym dla odbiorcy, a także wrażliwym na równość płci,
- ◆ sprzyjanie równości płci, orientacji seksualnej, pochodzenia, rasy lub wyznania zarówno w sferze symbolicznej, np. przez nadawane nazwy ulic, udział w paradach i marszach i akcjach społecznych, jak i w życiu codziennym mieszkanek i mieszkańców: wspierając kulturę mniejszości, promując inicjatywy społeczne we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi,
- ◆ zobowiązanie straży miejskich do prowadzenia rejestru zdarzeń, w których podejmowały interwencję, a które mogą mieć podłoże homofobiczne lub rasistowskie,
- ◆ rozpoczęcie programów wsparcia dla samorządów, które zdecydują się na zorganizowanie obywatelskiego, miejskiego panelu klimatycznego o jako formy konsultacji społecznych.

RÓWNOŚĆ I SZACUNEK

Hejt, obrażanie, dzielenie ludzi. Czy oglądając ostatnio telewizję nie miałeś / nie miałaś wrażenia, że tylko Cię irytuje? Czy przeglądając media społecznościowe nie miałeś / nie miałaś poczucia, że urosły między nami mury, których nie da się zburzyć?

Wiemy dobrze, że potrzebujemy radykalnej zmiany atmosfery. Politycy, media, ludzie edukacji i kultury powinni zastanawiać się nie nad tym, jak kogoś obrazić, tylko nad tym, jak mamy ze sobą żyć. Nie dojdzie do tej zmiany, jeśli w Polsce nie będzie więcej szacunku.

Potrzebujemy społecznej zgody co do tego, że Polki i Polacy mogą żyć po swojemu i nie być z tego powodu narażeni na ataki, kpiny i szykany. Mogą żyć tak, jak chcą, i nie być pouczeni przez innych. Potrzebujemy szacunku, żeby spierać się ze sobą bez nienawiści i bez strachu.

To oczywiste, że musi się zmienić polityka, ale także media, kultura i edukacja. Jeśli nie uznamy, że różnimy się między sobą i że mamy do tego prawo, wiecznie będziemy błądzić w oparach nienawiści.

Polska szacunku, w której szanujemy naszą różnorodność i wolność wyboru, jest możliwa!

WOLNE MEDIA BEZ HEJTU

Pojawienie się Internetu i mediów społecznościowych na całym świecie przyniosło radykalizację postaw i wzrost hejtu. U nas jednak jest gorzej, niż gdzie indziej, bo media publiczne, które mogłyby wyznaczać dobre standardy, stały się wzorem propagandy i hejtu. Nasze priorytety to:

- ◆ stworzenie profesjonalnych mediów publicznych, które walczą z fake-newsami a nie je tworzą,
- ◆ pluralizacja mediów publicznych tak, żeby debata publiczna była zrównoważona,
- ◆ uwolnienie mediów publicznych z konkurencji ze stacjami komercyjnymi o reklamy,
- ◆ penalizacja przestępstw z nienawiści ze względu na takie przesłanki, jak: wiek, płeć, niepełnosprawność, orientacja seksualna, tożsamość i ekspresja płciowa.

SZACUNEK I WOLNOŚĆ WYBORU

Dorośli ludzie potrafią dokonywać dorosłych wyborów i mają prawo żyć w zgodzie z samymi sobą. W sprawach dotyczących osobistych wyborów, państwo, Kościół i politycy nie mogą mówić obywatelom, jak mają żyć. Nasze priorytety to:

- ◆ wprowadzenie prawa do bezpiecznego przerywania ciąży do 12. tygodnia jej trwania,
- ◆ refundacja procedury In vitro w ramach NFZ,
- ◆ rzetelna edukacja seksualna w szkole i zwiększenie dostępu do opieki ginekologicznej w mniejszych miejscowościach,
- ◆ refundacja środków antykoncepcyjnych w ramach NFZ,
- ◆ antykoncepcja awaryjna bez recepty,
- ◆ wprowadzenie możliwości zawierania małżeństw jednopłciowych, które będą się cieszyły pełnią praw, w tym prawem do adopcji dzieci i pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- ◆ stworzenie możliwości zarejestrowania związku partnerskiego dwóch osób, który umożliwi korzystanie z takich praw, jak odwiedziny w szpitalu i wypełnianie obowiązków takich jak udzielanie wzajemnej pomocy,

- ◆ wycofanie zajęć z religii ze szkół i przedszkoli publicznych i pozostawienie ich realizacji w gestii kościołów i związków wyznaniowych w parafiach (dla chętnych),
- ◆ wypowiedzenie przez Polskę konkordatu oraz likwidacja Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu RP i Konferencji Episkopatu Polski,
- ◆ respektowanie neutralności religijnej urzędów, szkół, szpitali i instytucji państwowych i samorządowych (m.in. poprzez nieobecność w ich przestrzeni symboli religijnych, likwidacja kaplic, a w wypadku szpitali zastąpienie kaplic jednego wyznania kaplicami wielowyznaniowymi, które mogą służyć wszystkim pacjentom),
- ◆ świecki charakter uroczystości publicznych,
- ◆ likwidacja Funduszu Kościelnego i zastąpienie go dobrowolnym odpisem podatkowym od wiernych dla wybranych kościołów i związków wyznaniowych w ramach istniejącej już możliwości odpisu od podatku jednego procenta dla wybranej organizacji pożytku publicznego,
- ◆ opodatkowanie kościołów i związków wyznaniowych na zasadach ogólnych, w tym m. in. wprowadzenie kas fiskalnych w parafiach, likwidacja ulg i bonifikat przy zakupie ziemi i nieruchomości,
- ◆ wprowadzenie ustawowej jawności przychodów kościołów i związków wyznaniowych oraz jawności kościelnych osób prawnych,
- ◆ likwidacja etatów kapelanów w szpitalach, instytucjach państwowych i samorządowych oraz w służbach mundurowych,
- ◆ zrównanie praw i obowiązków Kościoła z innymi organizacjami w kwestii przestrzegania zasad związanych z ochroną danych osobowych (RODO),
- ◆ usunięcie art. 196 o obrazie uczuć religijnych z kodeksu karnego,
- ◆ likwidacja kłauzuli sumienia,
- ◆ utworzenie niezależnej komisji prawdy i zadośćuczynienia w sprawach związanych z przestępstwami seksualnymi osób duchownych wobec dzieci i tuszowaniem tych przestępstw przez hierarchów,
- ◆ likwidacja przedawnienia w wypadku przestępstw seksualnych popełnianych na dzieciach, przygotowanie programów i przeprowadzenie szkolenia antydyskryminacyjnego w instytucjach publicznych, urzędach, szkołach,
- ◆ wprowadzenie prostych zasad tranzycji dla osób transpłciowych – bez konieczności pozywania rodziców i bez wymuszania rozwodów,

- ♦ edukacja obywatelska w każdej szkole obejmująca tematykę praw człowieka, zasady demokracji, równego traktowania osób należących do grup mniejszościowych, wolności wyznania i światopoglądu, praw i obowiązków obywatelskich,
- ♦ edukacja obywatelska dla dorosłych obejmująca regularne szkolenia dla urzędników, polityków pełniących funkcje publiczne na poziomie samorządowym lub ogólnokrajowym i pracowników sfery budżetowej.

NIE MA SZACUNKU BEZ RÓWNOŚCI PŁCI

Szacunek wobec kobiet to coś innego niż grzeczność. To uznanie ich podmiotowości i równych praw. Kobiety i mężczyźni w Polsce muszą być równo traktowani. Nie nastąpi to bez zmian w prawie, instytucjach publicznych i edukacji. Nasze priorytety to:

- ♦ wzmocnienie roli Pełnomocnika/Pełnomocniczki Rządu ds. Równego Traktowania, by mógł/mogła skutecznie działać na rzecz równouprawnienia, zgodnie z polityką równościową Unii Europejskiej,
- ♦ likwidacja dyskryminacji płacowej z jakichkolwiek względów. Każda i każdy na takim samym stanowisku i wykonujący pracę o porównywalnej wartości powinien/powinna mieć takie samo wynagrodzenie zasadnicze,
- ♦ wprowadzenie parytetów płci na listach wyborczych, uzupełnionych o mechanizm „suwakowy” (naprzemienne umieszczanie kobiet i mężczyzn na listach),
- ♦ systemowe zapewnienie kwotowej reprezentacji kobiet w zarządkach i radach nadzorczych dużych spółek i spółek skarbu państwa oraz spółek samorządowych,
- ♦ zagwarantowanie miejsc w żłobku i przedszkolu dla każdego dziecka i obowiązkowy urlop ojcowski,
- ♦ wprowadzenie sprawnego systemu opieki państwa nad osobami z niepełnosprawnościami i osobami starszymi,
- ♦ sprawny system alimentacyjny (program efektywnego ściągania alimentów jak zaległości podatkowych "alimenty to nie prezenty"),
- ♦ gwarancja prawa do opieki okołoporodowej na wysokim poziomie, w tym dostępu do bezpłatnego znieczulenia, wyrażania świadomej zgody na każdy zabieg, komfortowych i intymnych warunków rodzenia,

- ◆ zwiększenie dostępności do bezpłatnych i profesjonalnych świadczeń ginekologiczno-położniczych (w ramach NFZ), tak by każda kobieta miała darmowy dostęp do ginekologa, położnej (w tym dostęp do położnej prowadzącej ciążę) i fizjoterapeuty uroginekologicznego w swojej miejscowości, bez potrzeby podróżowania i ponoszenia kosztów finansowych.

WOLNA I DOSTĘPNA KULTURA

Jeśli chcemy zrozumieć innych, a nie ich zakrzyczeć, musimy mieć do tego narzędzia tworzenia więzi i rozumienia różnic. Dostarcza ich kultura pozwalająca wyrazić siebie i poznać innych. Jednak dzieje się tak tylko wtedy, kiedy kultura rozwija się bez cenzury i jest częścią naszego życia na co dzień, a nie od święta. Nasze priorytety to:

- ◆ stałe, wysokie finansowanie kultury. Mecenat państwa nad wszystkimi dziedzinami sztuki. Uniezależnienie artystów od darczyńców prywatnych, w tym biznesu i środowisk politycznych. Przeznaczanie co najmniej jednego procenta budżetu państwa na kulturę,
- ◆ zniesienie art. 212 Kodeksu karnego, który mówi o zniesławieniu polityków i urzędników. Dziennikarze i artyści nie powinni pracować w poczuciu zagrożenia tym przepisem,
- ◆ programowe otwarcie instytucji kultury na udzielanie realnego wsparcia grupom wykluczonym, aktywistom i ruchom społecznym oraz podejmowanie konkretnych działań na rzecz ochrony wartości demokratycznych, wolności słowa i wolności korzystania z dóbr kultury,
- ◆ odtworzenie w całym kraju sieci bibliotek i domów kultury jako miejsc wokół których mogą gromadzić się i organizować lokalne wspólnoty, a także jako miejsc wspierania amatorskich form ekspresji artystycznej, także tych, które funkcjonują w obiegu nieprofesjonalnym – czyli kultury studenckiej, ludowej, itp.,
- ◆ darmowy wstęp do wszystkich państwowych muzeów,
- ◆ dopłaty do biletów w instytucjach artystycznych (teatry, opery) na poziomie umożliwiającym utrzymanie cen biletów na poziomie dostępnym dla mieszkańców,
- ◆ uwzględnianie potrzeb infrastrukturalnych osób z niepełnosprawnościami i seniorów przy projektowaniu nowych instytucji i remontowaniu już istniejących,
- ◆ stworzenie systemu eksperckich rad estetyki i krajobrazu na poziomie samorządowym i wojewódzkim, których zadaniem będzie promowanie uchwał krajobrazowych i rozwiązań, które podniosą estetykę przestrzeni publicznej,

- ◆ reforma obecności żywej kultury i twórców jako nauczycieli w podstawie programowej przedszkoli, szkół podstawowych i średnich – tak, aby potencjał twórczy każdego dziecka (a nie tylko tych szczególnie uzdolnionych) był rozwijany w realnym twórczym aktywnym kontakcie ze sztuką,
- ◆ systemowe powiązanie bibliotek szkolnych z bibliotekami publicznymi zachęcające młodych czytelników do nieprzerwanej relacji z biblioteką przez całe życie oraz czytanie w podstawie programowej przedszkola i szkoły,
- ◆ bezpłatny dostęp do e-booków w bibliotekach,
- ◆ wspieranie małych księgarni poprzez skierowane do nich konkursów dotacyjnych na działania wspierające rozwój czytelnictwa,
- ◆ powrót krytyki literackiej do mediów publicznych,
- ◆ likwidacja dysproporcji w wynagradzaniu za tę samą pracę w instytucjach podobnego typu, ale prowadzonych przez różnych organizatorów (ministerstwo, samorządy, urzędy marszałkowskie),
- ◆ likwidacja outsourcingu jako metody oszczędności kosztem warunków pracy ludzi,
- ◆ rezygnacja z uznaniowości i arbitralności na rzecz ustalonych transparentnych kryteriów w wynagrodzeniach i jawności zasad wynagradzania,
- ◆ coroczna waloryzacja wynagrodzeń pracowników instytucji kultur o wskaźnik inflacji,
- ◆ ustalenie ogólnych standardów dotyczących warunków pracy, płacy i zatrudnienia w instytucjach tego samego typu (biblioteki, domy kultury, teatry, galerie etc.), które muszą być przestrzegane we wszystkich instytucjach bez względu na miejsce prowadzenia działalności i organizatora,
- ◆ wprowadzenie skutecznych mechanizmów zapobiegających przemocy (mobbing, molestowanie) w relacjach pracowniczych oraz instytucji odwoławczej (rzecznika) w urzędach organizujących działalność instytucji (samorządy, ministerstwo, urzędy marszałkowskie),
- ◆ systemowe wspieranie artystek i artystów tworzących w nurcie kultury niezależnej, eksperymentalnej, wytyczającej nowe szlaki refleksji i doświadczenia,
- ◆ ustawa o zawodzie artysty regulująca sytuację twórców także w kontekście systemu ubezpieczeń społecznych,

- ◆ wprowadzenie zasady konkursów na stanowiska kierownicze w instytucjach kultury, (a nie powołania), wymóg jawności proponowanych w konkursach programów oraz realne ewaluacje realizacji programu,
- ◆ przyspieszenia procesów digitalizacji kultury w celu zachowania dziedzictwa kulturowego i zapewnienia możliwie szerokiego dostępu do kultury dawnej i współczesnej,
- ◆ inwentaryzacja i powszechne udostępnienie materiałów tworzących zawartość archiwów telewizji publicznej i publicznego radia jako wspólnego dziedzictwa kulturowego,
- ◆ zreformowanie programu instytucji kultury stworzonych w celu upowszechniania opartej na fałszywym obrazie polskiej historii narodowo-katolickiej polityki kulturalnej,
- ◆ kultura w szkole traktowana jako realne narzędzie budowania świadomości i uruchamiania talentów i możliwości: radykalna zmiana programu i formuły realizacji zajęć z muzyki i plastyki: kontakt z twórcami i praktykowaniem twórczości, szkolne orkiestry dla wszystkich, zajęcia prowadzone przez aktywnych artystów i animatorów w formie półrocznych kursów.

SZACUNEK W RÓŻNORODNOŚCI

Polska już od dawna jest nie tylko krajem, z którego się wyjeżdża. Stała się również celem migracji. Ciężko pracują u nas na przykład, ale przecież nie tylko, Ukraińcy i Białorusini. Na razie udajemy, że ich nie ma. To musi się zmienić także dlatego, że ze względu na to katastrofę demograficzną. Polaków za 30 lat będzie cztery miliony mniej. Polska musi stać się krajem otwartym na przybyszów, bo od tego zależy dobrobyt i bezpieczeństwo nas wszystkich. Nasze priorytety to:

- ◆ stworzenie odpowiedzialnej i solidarnej polityki migracyjnej, w tym: poprawa standardów i warunków bytowych w ośrodkach dla uchodźców, programy przygotowujące do rozpoczęcia pracy w Polsce, bezpłatny dostęp do opieki zdrowotnej dla osób które starają się o status uchodźcy, wsparcie dla przedsiębiorców i instytucji zatrudniających uchodźców,
- ◆ wprowadzenie na poziomie samorządów programów wsparcia obcokrajowców, którzy chcą mieszkać i pracować w Polsce (w tym pomoc prawna, darmowe lekcje języka polskiego do poziomu B1),
- ◆ regularnie (co pięć lat) przeprowadzana abolicja dla pracowników pracujących w Polsce nielegalnie,
- ◆ zagwarantowanie, iż szkoły są miejscem gdzie nie wartościuje się zamożności, orientacji seksualnej, pochodzenia, wyznania czy statusu rodzinnego,

- ◆ współpraca z instytucjami w Unii Europejskiej, działającymi na rzecz praw człowieka, w tym czynne uczestnictwo w tworzeniu strategii skutecznego przeciwstawiania się antydemokratycznym i profaszystowskim ruchom w Europie,
- ◆ reforma programu nauczania – tak żeby zajęcia korespondowały z problemami współczesnego świata, a te które dotyczą historii/kultury/tożsamości obejmowały także perspektywy do tej pory pomijane (np. kobiet, mniejszości, chłopów).

SZACUNEK DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Osoby z niepełnosprawnością wciąż mają utrudniony dostęp do pracy, edukacji, urzędów i kultury. Świat, który je otacza jest pełen barier i przeszkód. Musimy to zmienić, bo społeczeństwo, które nie dba o osoby z niepełnosprawnościami to społeczeństwo niekompletne. Nasze priorytety to:

- ◆ zmiany w prawie budowlanym, aby wszystkie nowe budynki wielorodzinne, posiadały obowiązek adaptacji przestrzeni wspólnych (klatki schodowe, korytarze itp.), do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- ◆ bezwarunkowego dostosowania budynków szkolnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- ◆ likwidacja podwójnej komisji lekarskiej, w postaci komisji w ZUS oraz w Miejskim Ośrodku Orzekania o Niepełnosprawności. Utworzenie niezależnego organu orzekającego nie powiązanego finansowo z ZUS lub innymi instytucjami wypłacającymi świadczenia rentowe i emerytalne finansowanego przez Ministerstwo Zdrowia,
- ◆ ułatwienie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego z PFRON (Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych), poprzez stworzenie Funduszu Kredytowego, z nisko oprocentowanymi pożyczkami, przeznaczonymi, na zakup niezbędnych sprzętów bądź urządzeń służących poprawie życia osób z niepełnosprawnościami,
- ◆ zwiększenie środków budżetowych na aktywizację osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy oraz zwiększenie środków na zatrudnienie osób z niepełnosprawnością w urzędach publicznych,
- ◆ zwolnienie przez 5 lata z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne dla osób z niepełnosprawnością rozpoczynających prowadzenie własnej działalności gospodarczej,
- ◆ zachęcanie przedsiębiorców i instytucji do zatrudniania osób z orzeczeniem o niepełnosprawności poprzez dostosowanie przepisów o pracy zdalnej i wsparcie w stworzeniu domowego stanowiska pracy,

- ◆ powszechne stosowanie w zamówieniach publicznych klauzul społecznych preferujących podmioty gospodarcze zatrudniające osoby z niepełnosprawnością,
- ◆ cykliczne obowiązkowe szkolenia dla pracowników administracji państwowej w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami,
- ◆ wprowadzenie przepisów, według których urząd, jednostka i spółka publiczna musi skutecznie obsłużyć osoby z dysfunkcjami ruchowymi oraz komunikacyjnymi, na przykład z powodu wad słuchu, wzroku lub chorób neurologicznych,
- ◆ subwencja oświatowa bezpośrednio powinna „iść” za uczniem z niepełnosprawnością i być przeznaczana na realizację jego potrzeb,
- ◆ promocja integracji dzieci z niepełnosprawnościami w placówkach przedszkolnych i szkolnych,
- ◆ wsparcie sportu osób z niepełnosprawnością,
- ◆ zrównanie świadczeń opiekunów osób niepełnosprawnościami,
- ◆ wprowadzenie bonu dla osób wymagających całodzienniej pielęgnacji. Osoby niesamodzielne mogłyby, zgodnie z własnym wyborem, przeznaczyć środki z bonu na opłacenie usług pielęgnacyjnych,
- ◆ uszczelnienie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Sprawnie funkcjonujący Fundusz jest gwarancją ochrony praw osób niepełnosprawnościami,
- ◆ przygotowanie nauczycieli do opieki nad dziećmi i młodzieżą o specjalnych potrzebach edukacyjnych (z deficytami jak i z wyjątkowymi zdolnościami wykraczającymi znacznie poza poziom i program),
- ◆ włączająca edukacja osób z niepełnosprawnościami. Szkoła powinna pełnić funkcję przygotowawczą do funkcjonowania jednostki w społeczeństwie, zatem włączanie osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w codzienne funkcjonowanie społeczności szkolnej , jest naturalnym zabiegiem wypełniających założenia tego postulatu,
- ◆ zwiększenie liczby poradni umożliwiających jak najwcześniejsze zdiagnozowanie występowania potrzeb specjalnych u ucznia, a także zwiększenie dostępności terapii potrzebnych uczniom ze specjalnymi potrzebami,
- ◆ wyczerpanie kadry dydaktyczno – wychowawczej na zapewnienie komfortu i ochrony osobom narażonym na hejt i dyskryminację ze względu na przynależność grup mniejszościowych (pochodzenie etniczne, religia, bezwyznaniowość, orientacja psychoseksualna) i wygląd zewnętrzny,

NOWY ZIELONY ŁĄD

Duszący smog, hałdy węgla i wycinka drzew. W Polsce przez długie lata jedyną polityką klimatyczną był jej brak. Myślano: jakoś to będzie i opierano wszystko na węglu, ignorowano smog, nie dbano o zatrzymywanie wody i ochronę lasów. Dziś rozumiemy, że dalej tak już się nie da.

Wysokie ceny prądu, zanieczyszczone powietrze, susze i wyrąbane lasy – nikt tego nie chce. Wiemy też, że musimy działać, jeśli powstrzymać chcemy katastrofę klimatyczną. Ale rządzący tego nie widzą.

Część ludzi zdając sobie sprawę ze stanu naszej planety i koniecznych zmian odczuwa lęk. Czy będzie mnie stać na energię? Czy powstrzymamy katastrofę klimatyczną? W jakim świecie będą żyły moje dzieci?

Wyzwania, które nas czekają są olbrzymie, ale możemy się z nimi zmierzyć jeśli działać będziemy szybko i odważnie. Zielona transformacja może zmienić nasze społeczeństwo na lepsze. Będzie mniej nierówności, lepsza jakość życia i większe poczucie bezpieczeństwa. Żeby to osiągnąć musimy jednak myśleć systemowo, łącząc ze sobą zmiany w zakresie produkcji ekologicznych opakowań z projektowaniem magazynowania energii ze źródeł odnawialnych.

Polska zielona – z czystym powietrzem, bez betonozy i z zieloną energią jest możliwa!

ZIELONA I TANIA ENERGIA

Odejście od węgla może być wstępem do powstania zielonego społeczeństwa klasy średniej. Musimy jednak postawić na rozproszoną produkcję i magazynowanie energii. Każdy z nas może stać się producentem energii - zarabiać i jednocześnie przyczynić się do ratowania planety. Celem długoterminowym jest oparcie gospodarki Polski całkowicie na czystych źródłach energii (bez paliw kopalnych). Nasze priorytety to:

- ♦ oparcie energetyki w Polsce na czystych źródłach energii i traktowanie jej jako wzajemnie uzupełniającego się systemu rozproszonej produkcji energii (elektrycznej i ciepłej), jej rozproszonego magazynowania i elastycznego zużycia, sieci przesyłowej dostosowanej do OZE (Odnawialnych źródeł energii), inteligentnej sieci informatycznej oraz taryf cenowych umożliwiających elastyczne zużywanie i sprzedaż energii,
- ♦ odejście od standardowego myślenia o energetyce, jako o odrębnym bycie w kierunku nowoczesnej energetyki, widzianej jako połączony system produkcji energii elektrycznej, energii ciepłej, budownictwa, transportu i przemysłu wytwórczego,
- ♦ rozwój OZE, tak aby w 2035 roku osiągnąć poziom minimum 40% OZE w zużyciu energii w gospodarce,
- ♦ najpóźniej w 2030 roku ponowne opracowanie alternatywnych scenariuszy rozwoju energetyki – na bazie najlepszych dostępnych technologii na ten czas. Nie należy wykluczać, że wówczas podejmiemy decyzję o inwestycji w energetykę jądrową najnowszego typu. Zapewnienie, aby każdy miał możliwość sprzedaży nadwyżek energii z OZE do sieci. W pierwszym etapie decentralizacji i demokratyzacji rynku energetycznego chcemy, aby spółdzielnie mieszkaniowe, rolnicy oraz przedsiębiorstwa miały możliwość sprzedaży energii wyprodukowanej z wiatraków i paneli fotowoltaicznych (a nie tylko odpisu od rachunku za prąd, tak jak jest obecnie),
- ♦ usunięcie prawnych przeszkód, które blokują rozwój energetyki wiatrowej na lądzie i morzu. PGE będzie miało obowiązek dostosowania sieci energetycznej do odbioru sprzedawanej energii, a następnie kupowania energii od spółdzielni i firm oraz zarządzania jej stabilnością i bezpieczeństwem. W kolejnym etapie doprowadzimy do tego, że wszyscy właściciele i właścicielki domów będą mogli produkować i sprzedawać energię do sieci,

- ◆ zapewnienie stabilności systemu energetycznego opartego w większości na OZE. W tym celu Polska musi jak najszybciej zacząć rozwijać na dużą skalę technologie magazynowania energii, jakimi są np.: zielony wodór – wyprodukowany z nadwyżek OZE, technologie Powe2Gas lub Power2X – produkcja gazu syntetycznego z OZE, który jest alternatywą dla paliwa kopalnego, jakim jest gaz ziemny; magazynowanie ciepła; biomasa odpadowa pochodząca z oczyszczalni ścieków, resztek żywnościowych, ścieków z tartaków, gnojowicy z hodowli zwierząt, odpadów organicznych z przemysłu; elektrownie szczytowo-pompowe,
- ◆ rozwój klastrów energii, obejmujących w szczególności małe i średnie miasta wraz z okolicznymi wsiami. Celem klastrów będzie osiągnięcie zużycia energii z OZE na poziomie minimum 75%, wyeliminowanie ubóstwa energetycznego oraz zero smogu. Klasy energii będą projektami obejmującymi produkcję energii elektrycznej i ciepłej, magazynowanie energii, docieplenie budynków, transport publiczny oparty na energii elektrycznej i paliwie wodorowym, przemysł i rolnictwo dostosowane do zmiennych cen energii z OZE,
- ◆ zapewnienie, aby każdy klaster energii miał przygotowany własny plan transformacji energetycznej, ponieważ każdy ma swoją specyfikę uzależnioną od położenia geograficznego, warunków geologicznych (np. w przypadku korzystania z energii geotermalnej), istniejącej infrastruktury (w tym sieci ciepłej), stanu budynków, itp.,
- ◆ stworzenie Centrum Transformacji Energetycznej – organizacji wyspecjalizowanej w doradztwie energetycznym dla samorządów, znającej dobre praktyki, rozwiązania, dostępne fundusze, projekty pilotażowe, wyjazdy studyjne w kraju i zagranicą, panele obywatelskie itd.,
- ◆ doradca w zakresie czystych źródeł energii w każdym samorządzie, nadzór nad projektami klastrów energii, należący do samorządów, przy czym mogą one obejmować więcej niż jedną gminę. Klasy energetyczne będą przykładem dla innych, jak zarządzać energią w sposób bezpieczny i sprawiedliwy,
- ◆ zapewnienie, aby każdy region zadeklarował termin odejścia od wydobycia węgla i opracował plan transformacji regionu. Ostateczną datą odejścia od węgla w produkcji energii elektrycznej jest 2035 rok. Chcemy, aby w przygotowaniu Terytorialnych Planów Transformacji uczestniczyli mieszkańcy i mieszkanki regionów,
- ◆ naszym ambitnym celem transformacji energetycznej jest osiągnięcie neutralności klimatycznej w 2040 roku.

ZIELONA I EKOLOGICZNA GOSPODARKA

Zielona gospodarka to nie tylko zmiana źródeł energii, ale taka organizacja produkcji, transportu i konsumpcji, która nie obciąża środowiska. Rozwój gospodarczy powinien iść w parze trwałością, recyklingiem i innowacją. Nasze priorytety to:

- ◆ wsparcie projektów innowacyjnych w szybko rozwijających się i zyskownych branżach, tj. odnawialne źródła i magazyny energii, przemysł medyczny i farmaceutyczny oraz branży IT,
- ◆ wkroczenie na wyższy etap rozwoju w branżach, w których Polska jest silna, np. przemysł spożywczy, meblarski, produkcji środków transportu, usługi medyczne i rehabilitacyjne,
- ◆ utworzenie inkubatorów startupów przy każdej uczelni regionalnej – wspólna przestrzeń do pracy, w której będzie można rozpocząć działanie swojej firmy, uzyskać wsparcie techniczne, administracyjne oraz know-how,
- ◆ nowoczesna edukacja przygotowującą do rozwoju technologii i wyzwań współczesności,
- ◆ system kredytów dla innowacyjnych firm, gwarantowanych przez państwo,
- ◆ zasada minimum 6-miesięcznego *vacatio legis* dla zmian prawa gospodarczego, nakładającego obowiązki dla przedsiębiorców,
- ◆ skrócenie czasu oczekiwania na wyrok sądu w sprawach gospodarczych do 6 miesięcy na załatwienie sprawy,
- ◆ obowiązkowy urlop dla mikroprzedsiębiorców,
- ◆ pakiet rozwiązań chroniących franczyzobiorców,
- ◆ redukcja obowiązków biurokratycznych dla mikroprzedsiębiorców,
- ◆ zniesienie pełnej kontroli skarbowej w małych przedsiębiorstwach i zastąpienie ich internetową weryfikacją rozliczeń,
- ◆ powołanie Rady Odwoławczej przy Ministrze Finansów z udziałem przedstawicieli samorządów zawodowych oraz urzędów,
- ◆ wdrożenie systemu opakowań zwrotnych po napojach, obejmujący butelki szklane, plastikowe oraz puszki aluminiowe. Wprowadzenie obowiązku odbioru opakowań zwrotnych wielokrotnego i jednorazowego użytku. Stworzenie mechanizmu premiowania szklanych butelek zwrotnych po napojach,

- ◆ wdrożenie inteligentnego” systemu ROP, czyli rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Producenci powinni ponosić odpowiedzialność za swoje wyroby i ich opakowania nie tylko do momentu ich sprzedaży i użycia, ale także ich utylizacji. Dzięki temu osiągniemy dwa cele: obniżymy rachunki za wywóz odpadów o minimum $\frac{1}{4}$, ponieważ koszty utylizacji śmieci będą dzielone między konsumenta i producenta, a nie tak jak jest obecnie – wszystkie koszty ponoszą konsumenci oraz stworzymy system motywacji dla ekoprojektowania – producenci będą tak projektować wyroby i usługi, aby śmieci było jak najmniej,
- ◆ wdrożenie wspólnych projektów usprawniających gospodarkę odpadami na poziomie samorządowym, np. dotyczące optymalizacji segregacji odpadów, wspólnej polityki informacyjnej i edukacyjnej, czystości terenów zielonych i funkcjonowania Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
- ◆ uruchomienie małych grantów na pokrycie kosztów sprzątnięcia, tj. worki i środki ochrony osobistej dla organizacji społecznych i grup nieformalnych, które będą chciały się zaangażować w akcję sprzątnięcia lasu. Gminy będą miały obowiązek wsparcia grup sprzątających m.in. w zakresie załadunku, transportu i utylizacji odpadów,
- ◆ opracowanie i realizacja planów remediacji terenów zdegradowanych – w pierwszej kolejności zabezpieczenia przed dalszym zanieczyszczeniem, a następnie usunięcia i rekultywacji terenów.

ZIELONY I DOSTĘPNY TRANSPORT

Musimy dojeżdżać do pracy i szkoły. Kochamy podróżować dla przyjemności. Tradycyjny transport oparty na paliwach kopalnych to jednak zanieczyszczenia i wysoką emisję CO₂. Musimy dokonać rewolucji w transporcie ludzi i towarów, żeby cieszyć się pełnią życia w bezpiecznym środowisku. Nasze priorytety to:

- ◆ zmodernizowanie istniejących i budowa nowych linii kolejowych,
- ◆ wyremontowanie i uruchomienie zamkniętych dworców przy czynnych liniach kolejowych,
- ◆ stworzenie pełnej sieci połączeń lokalnych we wszystkich miastach powiatowych w Polsce,
- ◆ zbudowanie i wyremontowanie 10.000 km linii kolejowych o prędkości 160 km/godz., łącząc w ten sposób wszystkie miasta wojewódzkie,
- ◆ dążenie do zwiększenia liczby towarów masowych przewożonych drogą kolejową,
- ◆ odstąpienie od budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego,

- ◆ zapewnienie mieszkańcom i mieszkankom wszystkich gmin dostępu do dobrej jakości połączeń autobusowych. Dzięki temu nie tylko wyeliminujemy wykluczenie transportowe, ale także zmniejszymy emisję CO₂ z transportu,
- ◆ dążenie do ograniczenia ruchu samochodów osobowych w dużych miastach (parkingi na obrzeżach miast, tania i wygodna komunikacja publiczna),
- ◆ wprowadzenie programu bezpieczna droga do szkoły oraz bezpieczne przejścia dla pieszych (zamiast stawiać kolejne czarne punkty przebudujemy miejsca, w których dziś giną ludzie. Wprowadzenie organizacji ruchu wymuszającej bezpieczną jazdę przed przejściami dla pieszych i skrzyżowaniami),
- ◆ wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją publiczną dla dzieci i młodzieży.

ZIELONE I DOSTĘPNE BUDOWNICTWO

Brak mieszkań dostępnych dla zwykłych ludzi to jeden z największych problemów społecznych w Polsce. Ze względu na brak planowania polskie miasta stają się нефunkcjonalne i chaotyczne. Potrzebujemy odważnych działań zwiększających liczbę dostępnych mieszkań i zmieniających nasze miasta tak, aby były mniej energochłonne i bardziej przyjazne do życia. Nasze priorytety to:

- ◆ wdrożenie dziesięcioletniego Krajowego Programu Mieszkaniowego, który będzie zawierać długofalowe środki budżetowe przeznaczone na budowę i wynajem mieszkań i domów dla osób o niskich i średnich dochodach oraz ograniczy negatywny wpływ spekulacji na rynek nieruchomości,
- ◆ powołanie Państwowej Agencji Mieszkaniowej koordynującej politykę mieszkaniową państwa, monitorującą rynek mieszkaniowy, wspierającą samorządy w realizacji Krajowego Programu Mieszkaniowego, zabezpieczającą grunty na realizację programu, oraz wspierającą budowę mieszkań na wynajem,
- ◆ opracowanie Kodeksu Budowlanego upraszczającego procedury biurokratyczne z zachowaniem porządku przestrzennego i praw do obrony interesów poszczególnych obywateli,
- ◆ przywrócenie właściwej rangi taniego budownictwa spółdzielczego i towarzystw budownictwa społecznego,
- ◆ zahamowanie niekontrolowanej, czasami chaotycznej, urbanizacji powodującej pogorszenie jakości życia mieszkańców i podrożenie kosztów infrastruktury miejskiej,
- ◆ wsparcie finansowe gmin w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz uzbrojenia terenu i infrastruktury towarzyszącej,

- ◆ przygotowanie nowej ustawy o ochronie praw lokatorów i właścicieli. Właściwa równowaga między tymi stronami winna spowodować zwiększenie ofert mieszkań na wynajem,
- ◆ prawo zachęcające do tworzenia zasobów gruntów budowlanych przeznaczonych na odnowienie gminnych zasobów mieszkaniowych (z wykorzystaniem gruntów należących do Skarbu Państwa) dla mało i średnio zarabiających,
- ◆ zmodyfikowanie systemu dodatków mieszkaniowych, pozwalający osobom mniej zarabiającym na wynajem mieszkań,
- ◆ wdrożenie programu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych przeznaczonego dla wszystkich sektorów mieszkaniowych,
- ◆ stworzenie systemu oszczędzania na własne M, z dotacją państwa stanowiącego wkład własny w zakupie mieszkania,
- ◆ wprowadzenie ulgi budowlanej i remontowej, której celem jest zwiększenie liczby mieszkań na wynajem oraz poprawienie stanu technicznego mieszkań,
- ◆ wprowadzenie przepisów zobowiązujących samorządy i deweloperów do utrzymania minimum 10% powierzchni miast, dzielnic lub osiedli przeznaczonych na tereny zielone,
- ◆ stworzenie katalogu dobrych praktyk utrzymania zieleni i gospodarki wodnej w mieście, który będzie pomocą dla samorządowców, a także aktywistów i aktywistek miejskich,
- ◆ wprowadzanie rozwiązań sprzyjających ruchowi pieszych, rowerów i transportowi publicznemu w centrach miast oraz ograniczenie wjazdu samochodów do centrów miast.

CZyste Powietrze

Bezpieczne dla zdrowia wyjście na dwór i korzystanie ze świeżego powietrza nie powinno być w Polsce przywilejem. W zbyt wielu miejscowościach – zwłaszcza w zimie – czyste powietrze zdarza się od święta. Na co dzień panuje smog. Musimy to zmienić, żeby nie chorować i cieszyć się życiem. Nasze priorytety to:

- ◆ pokrycie do 100% kosztów wymiany pieców dla gospodarstw domowych z niskimi dochodami,
- ◆ programy termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- ◆ programy wsparcia dla paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych,

- ♦ akcja informacyjna – każde gospodarstwo domowe powinno być poinformowane o dostępnych formach wsparcia finansowego przeznaczonego na ekologiczne rozwiązania antysmogowe,
- ♦ wprowadzenie w trybie rozporządzenia obowiązku powszechnego alarmowania o zanieczyszczeniu powietrza przy niższych stężeniach zanieczyszczeń niż obecnie tak, żeby Polacy byli w tej kwestii równie bezpieczni jak mieszkańcy innych krajów UE,
- ♦ zakaz reklamy węgla i pieców na paliwa stałe jako „ekologiczne”, np. ekogroszku, którego nazwa wprowadza klientów w błąd,
- ♦ stopniowe wyłączanie centrów miast oraz okolic placówek edukacyjnych z ruchu samochodowego (w porozumieniu z samorządami),
- ♦ budowa parkingów samochodowych na przedmieściach dużych miast.

ZIELONA I ZASOBNA WIEŚ

Polska wieś ze względu na swoją specyfikę związaną z małymi gospodarstwami, dużą liczbą ludzi pracujących w rolnictwie i ograniczoną skalą produkcji ma szanse na szybką i skuteczną zieloną modernizację. Produkcja zdrowej żywności wysokiej jakości i inwestycje w zieloną energię mogą sprawić, że wieś stanie się miejscem zasobnym i atrakcyjnym do życia. Nasze priorytety to:

- ♦ dokonanie systemowych zmian, które będą polegały na wsparciu prawnym, organizacyjnym i finansowym dla tworzenia kooperatyw rolniczych,
- ♦ wdrożenie kompleksowego programu wsparcia rolnictwa ekologicznego w Polsce obejmującego dofinansowanie rozwoju gospodarstw ekologicznych, szkolenia dla rolników, prowadzone w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego (ODR), wsparcie prawne, organizacyjne i finansowe w tworzeniu ekologicznych kooperatyw rolniczych, promocję ekologicznej żywności wśród konsumentów,
- ♦ ustanowienie grantów dla polskich uczelni na rozwój wiedzy naukowej i praktycznej służące rozwojowi upraw i hodowli ekologicznych, rozwój technologii zgodnych z zasadami ekologii, optymalizacja wykorzystania masy organicznej odpadowej, prowadzenie chowu zwierząt metodami humanitarnymi i przyjaznymi dla środowiska, uprawa rodzimych roślin białkowych i przetwórstwo żywności ekologicznej,
- ♦ zreformowanie ODR-ów, które obecnie zajmują się głównie poradami w zakresie funduszy unijnych,
- ♦ wzmocnienie finansowe i organizacyjne ODR-ów, aby mogły profesjonalnie zajmować się doradztwem i szkoleniami dla rolników, a ich zarządzanie podporządkowane zostanie samorządom,

- ◆ uruchomienie wsparcia dla rolników i firm produkujących roślinne zamienniki mięsa,
- ◆ liberalizacja regulacji dotyczących uprawy konopi siewnych,
- ◆ wprowadzenie ulgi podatkowej i dopłat do inwestycji w OZE. Polska wieś już jest źródłem żywności, a stanie się źródłem energii. Mieszkańcy wsi mogą być nie tylko samowystarczalni, jeśli chodzi o produkcję energii elektrycznej, ale mogą również na niej zarobić, odsprzedając nadwyżki wyprodukowanej energii do sieci. To na ich polach mogą powstawać instalacje fotowoltaiczne i wiatrakowe,
- ◆ wprowadzenie programów promocji zdrowego żywienia i zmniejszenia udziału mięsa w diecie – będziemy zachęcać Polki i Polaków do zdrowego odżywiania, m. in. poprzez kampanię edukacyjną zachęcającą do spożywania żywności ekologicznej oraz jedzenia mniejszej ilości mięsa oraz wegetarianizmu i weganizmu. W kampanię edukacyjną zaangażujemy nie tylko szkoły i przedszkola, ale również media publiczne. Chcemy również, aby we wszystkich szkołach (we współpracy z rodzicami) i urzędach państwowych każdy miał możliwość wyboru pełnowartościowego posiłku wegetariańskiego lub wegańskiego,
- ◆ stworzenie specjalnego funduszu świadczeń pieniężnych dla osób z terenów popegeerowskich szczególnie dotkniętych skutkami transformacji ustrojowej,
- ◆ aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkanek obszarów wiejskich i mniejszych miejscowości,
- ◆ wsparcie finansowe bioasekuracyjnych działań hodowców,
- ◆ stworzenie systemu błyskawicznej wypłaty odszkodowań w przypadku wystąpienia konieczności likwidacji stada hodowlanego w związku z wykryciem ogniska choroby zakaźnej,
- ◆ doprowadzenie do dekoncentracji hodowli zwierząt poprzez: ograniczenie budowy nowych ferm przemysłowych w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ograniczenie dotacji dla hodowli przemysłowej (dotacje z UE i budżetu), stworzenie systemu zachęt dla rolników hodujących zwierzęta w sposób ekologiczny,
- ◆ dofinansowanie i wzmocnienie kadrowe inspekcji weterynaryjnej i zwiększenie nadzoru nad hodowlą zwierząt. Aby zapewnić dostawy zdrowej żywności i powstrzymać rozprzestrzenianie się chorób zwierzęcych potrzebujemy profesjonalnego nadzoru prowadzonego przez państwowe inspekcje weterynaryjne,

- ♦ traktowanie zwierząt z należytym szacunkiem. Wdrożymy rozwiązania poprawiające dobrostan życia zwierząt gospodarskich, tj. program wsparcia finansowego i organizacyjnego dla rolników hodujących zwierzęta w sposób ekologiczny,
- ♦ zakaz chowu zwierząt na futra,
- ♦ zakaz chowu klatkowego,
- ♦ zakaz sprzedaży żywych ryb hodowlanych,
- ♦ przeznaczenie 1 miliarda złotych rocznie na ubezpieczenia upraw i hodowli rolnych. Obecnie środki przeznaczone w budżecie na ten cel kończą się w drugim kwartale roku. Wielu rolników chcących skorzystać z ubezpieczeń upraw i hodowli nie może skorzystać ze wsparcia państwa,
- ♦ zmiana systemu dopłat, tak aby rolnicy otrzymywali gratyfikację za magazynowanie wody w stawach i glebie,
- ♦ program sadzenia drzew na miedzach,
- ♦ szkolenia dla rolników w zakresie metod agrotechnicznych minimalizujących wysuszenie gleb,
- ♦ wsparcie finansowe do sadzenia i pielęgnacji nowych lasów, które są naturalnym magazynem wody.

ZIELONA I BEZPIECZNA PRZYRODA

Lasy w Polsce są naszym zbiorowym bogactwem. To, że możemy z nich swobodnie korzystać jest dla nas oczywistością. Lasy traktowane są jednak w ostatnich latach jako źródło zysku i masowo wycinane. Musimy obronić lasy i przyrodę. Nasze priorytety to:

- ♦ rozszerzenie definicji ochrony ścisłej i objęcie nią 10 proc. terenów naszego kraju,
- ♦ zwiększenie udziału parków narodowych z 1 proc. do 4 proc. powierzchni Polski do 2030 r. poprzez wdrożenie szeregu działań: takich jak utworzenie nowych parków narodowych, m.in. Turnicki Park Narodowy, Jurajski Park Narodowy, Mazurski Park Narodowy, Stobrawski Park Narodowy, Park Narodowy Dolina Dolnej Odry, Park Narodowy Środkowej Odry, Spalski Park Narodowy,
- ♦ dofinansowanie parków narodowych,
- ♦ wprowadzenie rekompensat finansowych dla samorządów gmin mających na swoim terenie parki narodowe oraz stworzenie programu rozwoju turystyki, usług medycznych i rehabilitacyjnych dla tych gmin,

- ◆ odpolitycznienie zarządzania parkami narodowymi oraz Lasami Państwowymi,
- ◆ zwiększenie płac pracowników parków narodowych,
- ◆ wyłączenie 6 proc. powierzchni kraju z wycinki drzew i przeznaczymy je na Lasy Obywatelskie, z których obywatele i obywatelki będą mogli swobodnie korzystać. Obejmiemy te lasy ochroną użytkową, która będzie zagwarantowana w sposób ustawowy – nie będzie można zmienić przeznaczenia tych gruntów na inne cele, np. lasy gospodarcze,
- ◆ zadbanie, by lasy były uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz by Lasy Obywatelskie były rozmieszczone równomiernie w całym kraju, ponieważ jest to istotne z punktu widzenia zdrowotnego ludzi, przyrodniczego i wodochronnego,
- ◆ wprowadzenie ogólnopolskiego programu wykorzystującego zdrowotne właściwości lasu wspólnie ze środowiskiem lekarskim oraz organizacjami społecznymi,
- ◆ powołanie Zespołu Konsultacyjnego ds. Lasów Obywatelskich, którego zadaniem będzie stworzenie Mapy Lasów Obywatelskich i harmonogramu ich wdrożenia do 2030 r. W skład zespołu będą wchodzić m. in. naukowcy i naukowczynie oraz przedstawiciele i przedstawicielki organizacji społecznych,
- ◆ renaturyzacja Lasów Obywatelskich pod względem przyrodniczym i wodnym,
- ◆ wprowadzenie programu "5S dla lasów". 5S to narzędzie do zarządzania, wywodzące się z lean management: Selekcja/sortowanie, Systematyka, Sprzątnanie, Standaryzacja, Samodyscyplina/samodoskonalenie,
- ◆ przeprowadzenie inwentaryzacji prywatnych terenów leśnych i wpisanie ich do planów zagospodarowania przestrzennego,
- ◆ uruchomienie dopłat do zalesień nieużytków oraz do retencji wody w lasach oraz dopłaty do utrzymania prywatnych lasów naturalnych (chronionych) oraz do magazynowania wody,
- ◆ powołanie w każdym powiecie Straż Ochrony Przyrody, której zadaniem będzie ściganie przestępstw ekologicznych. Straż będzie ściśle współpracować ze strażami gminnymi i miejskimi, a także policją i prokuraturą w zakresie dużych przestępstw ekologicznych,
- ◆ przywrócenie równowagi między ich funkcjami społecznymi, przyrodniczymi i gospodarczymi. Jednym z celów będzie zarządzanie Lasami Obywatelskimi (ok. 20% lasów państwowych), w tym renaturyzacja tych obszarów,

- ◆ restrukturyzacja finansów Lasów Państwowych, w tym Funduszu Leśnego. Lasy Państwowe będą przeznaczać większą część pieniędzy na ochronę przyrody, szczególnie na utrzymanie parków narodowych i renaturyzację lasów,
- ◆ wdrożenie regularnych audytów oceny jednostek Lasów Państwowych, a w proces kontroli zostanie włączona strona społeczna,
- ◆ odbudowę zaufania do Lasów Państwowych, jako jednostki dbającej o przyrodę oraz transparentnej finansowo i organizacyjnie. Dzięki temu przywrócimy również etos pracy leśników,
- ◆ wdrożenie centralnego planu zarządzania rzekami i terenami zalewowymi, którego celem jest przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi. Chcemy odejść od polityki betonowania rzek i kanałów na rzecz naturalnej retencji wody,
- ◆ rewizja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem gospodarki wodnej oraz wdrożenie Katalogu Dobrych Praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych,
- ◆ nowelizacja ustawy Prawo wodne i zmiana mechanizmu dopłat w taki sposób, aby zachęcał Polki i Polaków do magazynowania wody w swoich nieruchomościach,
- ◆ budowa nowych i remonty istniejących oczyszczalni ścieków, szczególnie w małych i średnich miastach, w celu poprawy jakości wody w Polsce,
- ◆ zielone strefy buforowe dla rzek, kanałów i jezior. Pasy zieleni są najlepszym filtrem dla zanieczyszczeń pochodzących z nawozów i środków ochrony roślin i dodatkowo przyczynią się do zwiększenia retencji wody,
- ◆ wdrożenie najlepszych dostępnych praktyki z zakresu zarządzania problemem sieci wód oraz systemu ROP w rybołówstwie i wdrożymy plany ochrony Morskich Obszarów Chronionych, w tym obszarów Natura 2000,
- ◆ wsparcie dla samorządów w tworzeniu otwartych ogródków działkowych.

DOBROSTAN ZWIERZĄT

Niezależnie od tego czy mieszkają w domu, zagrodzie czy w lesie zwierzęta nie są rzeczami. To żywe, czujące istoty wymagające godnych warunków życia i ochrony. Dlatego potrzebne są nowe regulacje i instytucje dbające o zwierzęta. Nasze priorytety to:

- ◆ określenie minimalnego standardu warunków bytowych zwierząt trzymanyh w domach i schroniskach, zawierający: zakaz trzymania zwierząt na łańcuchach, minimalne wymiary kójców dla psów,

- ♦ opracowanie kodeksu dobrych praktyk pielęgnacji zwierząt domowych, zawierającego m. in. zalecenia odnośnie diety, ochrony przed bólem oraz chorobami, spacerów i warunków transportu,
- ♦ możliwość bezpłatnego wykonania zabiegu sterylizacji i kastracji psów i kotów oraz ich chipowania za zgodą właściciela,

- ♦ wprowadzenie standardów kontroli w schroniskach dla zwierząt. Kontrole będą obejmowały m.in. takie aspekty jak sprawdzenie, czy zwierzęta są zchipowane, zgodność liczby zwierząt z kartotekami, sprawdzenie warunków bytowych, skuteczności adopcji i współpracy z wolontariuszami. Raporty z kontroli będą jawne (opublikowane w BIP – Biuletynie Informacji Publicznej),

- ♦ opracowanie programu wsparcia finansowego i organizacyjnego dla rolników hodujących zwierzęta w sposób ekologiczny,

wprowadzenie prawnych regulacji zakazujących chowu zwierząt na futra, chowu klatkowego w Polsce, sprzedaży żywych ryb hodowlanych,

- ♦ regularne akcje edukacyjne na temat praw zwierząt dla wszystkich obywateli, prowadzone w środkach masowego przekazu, do których włączymy stronę społeczną. Będą to projekty takie jak: edukacja w sprawie praw zwierząt, minimalnych warunków bytowych, zasad działania schronisk, akcje edukacyjne zachęcające do adopcji zwierząt ze schroniska oraz do wolontariatu, promocja spożywania mniejszej ilości mięsa,
- ♦ ograniczenie niewłaściwego dokarmiania zwierząt dziko żyjących,
- ♦ poddanie wieloletnich planów łowieckich procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Taka ocena jest niezbędna z punktu widzenia przestrzegania prawa unijnego (min. Dyrektywy siedliskowej),
- ♦ utworzenie urzędu Rzecznika Praw Zwierząt, który będzie dbać o dobrostan zwierząt domowych, hodowlanych i dzikich, z oddziałami w każdym województwie.

ODWAŻNA EUROPA

Gdy staraliśmy się o wejście do Unii Europejskiej myśleliśmy przede wszystkim, że potrzebujemy tego, aby osiągnąć poziom zachodnioeuropejski. Dziś po niemal 20 latach rozumiemy, że Unia potrzebuje naszego zaangażowania, wysiłku i pomysłów, by lepiej funkcjonować. Rozwój i bezpieczeństwo Europy zależy od nas w takiej samej mierze co od Hiszpanii czy Włoch.

To my rozstrzygniemy jaka będzie Europa. Czy powstanie Unia dwóch prędkości, w której Polska odgrywać będzie rolę państwa drugiej kategorii? Czy może usiądziemy jednak przy stole jak równorzędni partnerzy Francuzów i Niemców, chcący wziąć odpowiedzialność za losy naszego kontynentu.

Rzecznicą odpowiada rola wiecznie obrażonego, biednego krewnego. Lewica chce, żeby Polska współtworzyła kierunki europejskiej polityki. Na wiele wymiarów polskiej polityki – pamięć, politykę zagraniczną, bezpieczeństwo, sądy – powinniśmy patrzeć z szerokiej europejskiej perspektywy. Jeśli będziemy szukać konfliktów z UE, stracimy. Interes Polski to silna Unia odważnie mierząca się z wyzwaniami współczesności.

Polska europejska i Europa, w której Polska jest traktowana na równi z innymi jest możliwa!

EUROPEJSKIE STANDARDY PRAWORZĄDNOŚCI

Europejskie standardy to między innymi rozdział władzy sądowniczej od wykonawczej i ustawodawczej oraz sprawne sądy. Ostatnie lata to okres podważania autonomii władzy sądowniczej i jednocześnie brak poprawy obsługi obywateli w sądach. Nie możemy i nie chcemy być Europejczykami drugiej kategorii w kontekście prawa do sprawiedliwego niezależnego sądu. Nasze priorytety to:

- ◆ rozdzielenie funkcji Prokuratora Generalnego od Ministra Sprawiedliwości. Wyposażymy Prokuraturę w niezbędną niezależność od wpływów politycznych,
- ◆ Krajowa Rada Sądownictwa wybierana przez sędziów, a nie przez Sejm, w sposób gwarantujący równą reprezentację wszystkich szczebli i pionów sądownictwa,
- ◆ likwidacja Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego,
- ◆ utrzymanie obecności ławników w sądach powszechnych i wojskowych oraz w Sądzie Najwyższym, ale tylko w niektórych sprawach dyscyplinarnych. Poszerzymy ją o niektóre sprawy cywilne (sprawy konsumenckie, sprawy lokatorskie),
- ◆ ustanowienie sądów pokoju, które będą działać w każdej gminie, i rozstrzygać proste sprawy cywilne i sprawy o wykroczenia. Sądy pokoju powinny stanowić jednostki organizacyjne sądów rejonowych, orzekający w nich sędziowie pokoju powinni być powoływani z udziałem rad gmin, a ich orzeczenia powinny mieć charakter zbliżony do orzeczeń referendarzy sądowych. W ten sposób udałoby się pogodzić wymogi płynące z treści konstytucyjnego prawa do sądu z odciążeniem sędziów od spraw bagatelnych,
- ◆ przyjęcie ustawy, która w sposób kompleksowy i jednolity będzie regulować status pracowników sądownictwa. Zagwarantujemy w niej godziwe wynagrodzenie za pracę, odpowiednie warunki pracy i jasną ścieżkę awansu,
- ◆ zwiększenie zatrudnienia w administracji sądowej,
- ◆ promocja standardów organizacyjnych, które sprzyjają większemu komfortowi i efektywności pracy w administracji sądowej,
- ◆ podwyższenie wynagrodzenia pełnomocników z urzędu tak, by w każdym przypadku profesjonalnie i z pełnym zaangażowaniem mogli się zająć wszystkimi sprawami z urzędu,

- ◆ stworzenie systemu rekrutacji i awansowania sędziów oparty o najlepsze wzorce europejskie, wolny od nacisków politycznych i środowiskowych. Postępowania rekrutacyjne będzie prowadzić wyłoniona z dominującym udziałem środowiska sędziowskiego Krajowa Rada Sądownictwa. W postępowaniu tym posługiwać się ona będzie jasnymi i precyzyjnymi kryteriami, które umożliwią wyłonienie najlepszych kandydatów. Postępowanie będzie jawne i transparentne oraz poddane rzeczywistej kontroli społecznej i sądowej,
- ◆ przeniesienie spraw rozwodowych do sądów rejonowych i uproszczenie procedury rozwodowej,
- ◆ doprowadzenie do sytuacji, w której wszystkie sądy w Polsce będą dostępne dla osób z niepełnosprawnościami: zarówno ruchowymi, jak i sensorycznymi oraz ograniczeniami w zakresie komunikacji. Zmienimy przepisy procedur sądowych tak, by w uzasadnieniach orzeczeń znajdował się fragment tłumaczący prostym językiem, dlaczego zapadło takie, a nie inne rozstrzygnięcie,
- ◆ wprowadzenie zasady, że wezwania, zawiadomienia i pozostałe pisma inne niż orzeczenia muszą być sporządzane prostym, zrozumiałym dla przeciętnego odbiorcy językiem,
- ◆ czytelne strony internetowe sądów, ze wzorami pism procesowych, tabelami opłat, opisem procedury ubiegania się o pełnomocnika z urzędu i zwolnienia z opłat sądowych,
- ◆ doprowadzenie do tego, że sieć punktów bezpłatnej pomocy prawnej będzie zajmować się nie tylko poradnictwem przedsądowym, ale także reprezentacją ich klientów w postępowaniach sądowych,
- ◆ wprowadzenie obowiązkowych lekcji edukacji prawniczej w szkołach średnich realizowane we współpracy z przedstawicielami zawodów prawniczych. Podstawy prawa staną się przedmiotem obowiązkowym na wszystkich studiach stacjonarnych,
- ◆ podstawowej wiedzy prawniczej, potrzebnej każdemu obywatelowi to obligatoryjne zadanie instytucji strażniczych, w tym Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka czy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców.

SILNA I INNOWACYJNA EUROPA

Żyjemy w świecie wielobiegunowym. Europa musi być w tym świecie przewidywalnym partnerem oraz stanowić źródło inspiracji, jeśli chodzi o prawa człowieka, rozwiązania polityczne, gospodarcze i ekologiczne. Nasze priorytety to:

- ◆ zacieśnianie integracji europejskiej, bo silna Unia Europejska jest warunkiem rozwoju i stabilności Polski. Współpraca a nie konkurencja lub konflikt z krajami wchodzącymi w skład Unii Europejskiej decyduje o jej sile i pozycji globalnej. Dlatego polska polityka zagraniczna nie może ograniczać się do realizowania wąsko pojętego interesu narodowego. Interesem Polski jest współtworzenie silnej Europy, w której kraje współpracują po partnersku,
- ◆ włączenie się w walkę z katastrofą klimatyczną w ramach wspólnych działań UE. Transformacja energetyczna to ogromne wyzwanie techniczne, ekonomiczne i społeczne. Zasoby UE służą wypracowaniu rozwiązań wykorzystywanych w Europie, ale z przekonaniem, że będą z czasem stosowane także w innych miejscach globu zwiększając poczucie bezpieczeństwa i zapewniając rozwój innym krajom świata,
- ◆ wspieranie wszystkich propozycji związanych z rozwojem europejskich programów zdrowotnych takich jak walka z chorobami onkologicznymi i profilaktyka chorób cywilizacyjnych. Pandemia Covid-19 ujawniła nam jak ważne jest posiadanie sprawnego i kontrolowanego przemysłu farmaceutycznego. Dążyć będziemy do stworzenia publicznego, europejskiego producenta leków dostarczającego nowatorskich i dostępnych produktów farmaceutycznych,
- ◆ wspieranie europejskich inicjatyw dotyczących ochrony prywatności. Prywatności dziś zagrażają przepisy dotyczące gromadzenia danych, z których korzystają amerykańscy giganci cyfrowi.

EUROPEJSKA I BEZPIECZNA POLSKA

Potrzebujemy wzmocnienia systemu bezpieczeństwa w Europie. NATO powinno pozostać głównym filarem bezpieczeństwa, ale powinno być uzupełnione przez silniejszą kooperację obronną państw Unii. Dzisiejsze zagrożenia bezpieczeństwa to nie tylko działania zbrojne i ataki terrorystyczne, ale także wojna hybrydowa, ataki cybernetyczne i dezinformacja. Nasze priorytety to:

- ◆ rozwijanie silniejszych europejskich struktur bezpieczeństwa, co staje się nagłą potrzebą w świecie wielobiegunowym,
- ◆ strategiczne i przyjacielskie relacje z Ukrainą i Litwą i. Wspólna historia oraz zbieżne interesy geopolityczne powinny służyć współpracy między naszymi krajami oraz obywatelami naszych krajów,

- ◆ wspieranie projektu zacieśniania współpracy wojskowej w ramach Unii i w dalszej perspektywie budowanie armii europejskiej. Nie oznacza to konkurencji wobec struktur NATO, ale jego wzmocnienie także w związku z tym, że polityka bezpieczeństwa USA przesuwają swoje zainteresowania w region Pacyfiku,
- ◆ służenie naszym ukraińskim partnerom pomocą, zawsze gdy będą tego oczekiwać,
- ◆ będziemy wspierać wszystkie białoruskie siły opowiadające się za demokracją i sprawiedliwością społeczną,
- ◆ bezpieczeństwo nauki, pracy i życia wszystkim tym, którzy w obawie przed represjami białoruskiego reżimu będą chcieli przyjechać do Polski,
- ◆ aktywna współpraca z państwami kaukaskimi i Azji Centralnej: wymiana handlowa oraz naukowa stanowiąca podstawę polskiej polityki zagranicznej w tym regionie,
- ◆ Polska jako członek grupy Nordic-Baltic Eight, skupiającej kraje basenu morza Bałtyckiego,
- ◆ wzajemność relacji z USA zarówno w kwestiach bezpieczeństwa, jak i sprawach gospodarczych,
- ◆ dążenie do równego opodatkowania podmiotów gospodarczych z USA w UE i zachowania zasad konkurencji,
- ◆ uwzględnienie modelu społecznego związanego z ochroną pracowników i środowiska w umowach handlowych z USA. Umowy takie nie mogą podważać europejskich standardów a powinny promować większą ochronę ludzi i planety,
- ◆ działanie na rzecz przestrzegania praw człowieka uwzględniające realne możliwości oddziaływania państw zachodu. Zdecydowane i rozważne działania przynoszą lepsze i bardziej długotrwałe efekty niż działania nagłe i jednostronne,
- ◆ podstawą stosunków międzynarodowych jest przestrzeganie zasady suwerenności i nienaruszalności terytorialnej. Niestosowanie się do tych zasad sprawia, że Rosja nie może być traktowana jak każdy inny partner w relacjach międzynarodowych. Budowanie stosunków gospodarczych w tej sytuacji musi odbywać się z uwzględnieniem ich politycznego wymiaru i kwestii bezpieczeństwa,
- ◆ zasada wybiórczej otwartości w kwestii dostępu do wspólnych rynków,

- ◆ Unia Europejska nie może nie dostrzegać kwestii łamania praw człowieka w Rosji i swobody działania opozycji politycznej w tym kraju. Nacisk na władze Federacji Rosyjskiej i wsparcie dla pluralizmu i demokracji w tym kraju jest drogą do budowy poprawnych relacji między UE i Rosją,
- ◆ do opisu budowanie relacji z Chinami i zawieranie porozumień z tym krajem powinno uwzględniać oprócz wzajemnych korzyści także nacisk na zrównoważony rozwój, przestrzeganie praw człowieka oraz przestrzeganie praw pracowniczych,
- ◆ zasada przezorności budowie infrastruktury informatycznej.

EUROPEJSKIE DZIEDZICTWO

Losy Polski na dobre i na złe łączą się z historią całej Europy. To historia wolności, postępu i oświecenia, ale także szowinizmu i ludobójstwa. O wszystkim tym musimy pamiętać. Unia Europejska powstała jako lekarstwo na wojnę i nacjonalizm. Musimy dbać o Unię jako wspólnotę pozwalającą uniknąć nienawiści i wykluczania mniejszości. Nasze priorytety to:

- ◆ obecność wspólnej historii Europy w podręcznikach historii we wszystkich krajach członkowskich Unii,
- ◆ stworzenie nowoczesnego muzeum historii Europy w naszym kraju, ukazującego dzieje Polski w powiązaniu z dziejami naszego kontynentu,
- ◆ zlikwidowanie Instytutu Pamięci Narodowej i zastąpienie go Instytutem Ochrony Konstytucji nakierowanym na ochronę i edukację o podstawach demokracji i prawach człowieka.

TROSKLIWA PAŃSTWO

Przez dekady wmawia się nam, że najlepsze państwo to tanie państwo. Konsekwencje tego odczuwamy na własnej skórze, gdy miesiącami nie możemy dostać się do lekarza specjalisty, dzieciom w naszej szkole brakuje nauczyciela angielskiego, a na załatwienie spraw urzędowych czekamy miesiącami. Wielu z nas na tę bezradność reaguje złością i przekonaniem, że najlepiej radzić sobie samemu i o zdrowie i edukację zadbać na własną rękę.

Ale czy tak być powinno? Nie wszystkie usługi można kupić. Nie ma prywatnych sądów czy urzędów. Jeśli mają sprawnie działać muszą dobrze płacić swoim pracownikom i być dobrze zarządzane. Grypę można leczyć w prywatnej przychodni. Co jednak gdy poważnie zachorujemy? Wtedy okazuje się, że prywatne ubezpieczenie naszej choroby nie obejmuje, a koszty leczenia przekraczają nasze możliwości finansowe. Jedyntym adresem, pod którym mogą nam pomóc jest publiczny szpital.

Posłanie dziecka do prywatnej szkoły może być odpowiedzią na przepełnione klasy i brak nauczycieli, ale jakie społeczeństwo powstaje, gdy dzieci od najmłodszych lat dzielą się na wybrańców losu i ludzi pozbawianych szans?

Nie musi tak dalej być jeśli stworzymy wreszcie państwo, które troszczy się o swoich obywateli. Państwo dobrze opłacanych urzędników, pielęgniarek, ratowników medycznych i nauczycieli, od których można wymagać więcej. W takim państwie dzieci będą miały na starcie równe szanse. Obywatele poczują się, że są traktowani z godnością a wyprawa do urzędu nie będzie udręką. Pacjenci nie będą miesiącami w nerwach tkwić w kolejkach i przestaną się martwić, że w razie choroby nie dostaną odpowiedniej opieki.

Stać nas i możemy wymagać od rządzących Polski troskliwej!

TROSKA O PACJENTA

W Polsce wiemy, że system opieki zdrowotnej działa źle, ale jesteśmy też przekonani, że nikt nie jest w stanie temu zaradzić. Trzeba przełamać ten fatalizm. Nie jesteśmy skazani na coraz mniej wydolny system i lekceważenie potrzeb zdrowotnych Polek i Polaków. System ochrony zdrowia można uleczyć. Nasze priorytety to:

- ◆ podniesienie nakładów na ochronę zdrowia do 7,2 proc. PKB w 2024 roku,
- ◆ zwiększenie o 50 proc. liczby miejsc na kierunku lekarskim,
- ◆ ułatwienie podejmowania pracy na krajowym rynku przez lekarzy spoza Polski poprzez ułatwioną nostryfikację, ograniczenie obowiązku odbywania stażu podyplomowego, wsparcie w nauce języka polskiego,
- ◆ wprowadzenie zachęt dla studentów kierunków medycznych (preferencyjne dla kierunków deficytowych: geriatrya, psychiatrya, onkologia, anestezjologia, pediatria), na pokrycie kosztów nauki (system stypendiów i kredyty umarżane po ustalonym czasie pracy w Polsce po zakończeniu studiów i uzyskaniu dyplomów),
- ◆ przeprowadzenie rzetelnego audytu sieci szpitali powiatowych. Audyt ten powinien być zrealizowany pod kątem ich warunków lokalowych, stanu technicznego, bezpieczeństwa sanitarnego i bakteriologicznego. W wyniku audytu przeprowadzone zostaną remonty budynków lub zbudowane nowe,
- ◆ podniesienie standardu funkcjonowania SOR-ów, w którym stan pacjenta będzie stabilizowany, tak aby możliwy był transport do szpitala lub placówki specjalistycznej (np. centrum udarowego, medycyny ratunkowej itp.),
- ◆ zwiększenie liczby śmigłowców Lotniczego Pogotowia Ratunkowego i wyposażenia systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w odpowiednią liczbę ambulansów gwarantujący sprawny, specjalistyczny transport międzyszpitalny,
- ◆ przyjęcie zasady jednakowej odpłatności za leki na receptę w wysokości 5 złotych. Podobna zasada powinna dotyczyć również wybranych wyrobów medycznych np.: pomp insulinowych, aparatów słuchowych, oprotezowania czy inhalatorów. W przypadku dzieci, rencistów, emerytów, kobiet w ciąży, pacjentów po przeszczepach, leki i wyroby medyczne będą przekazywane bezpłatnie,
- ◆ organizowanie zakupów centralnych aparatury i wyposażenia medycznego, leków, środków medycznych, ambulansów wszystkich typów itp. Wszystkie te procedury powinny być transparentne w oparciu o rzetelne wsparcie merytoryczne, dialog techniczny itp. (wzorem mogą być przetargi realizowane przez WOŚP),

- ◆ wprowadzenie jasnych zasad prowadzenia terapii w przypadku chorób rzadkich, aby, na skutek zawirowań proceduralnych kosztowne terapie nie były przerywane co oznacza nie tylko marnotrawienie znacznych środków finansowych, ale także często niweczy prowadzoną terapię),
- ◆ szerokie upowszechnienie telemedycyny poprzez wprowadzenie powszechnego, spójnego, bezpiecznego systemu gromadzącego informacje o pacjencie (elektroniczna dokumentacja medyczna), o zaordynowanych lekach i terapiach, skierowaniach do sanatoriów itp., oraz poprzez inwestycje w nowe technologie teleinformatyczne – przede wszystkim monitorujące stan zdrowia, w celu szybkiego reagowania w sytuacji nagłego pogorszenia stanu zdrowia pacjenta. Tożsame rozwiązania powinny być stosowane w przypadku pacjentów chorujących przewlekłe,
- ◆ wprowadzenie powszechnych programów prozdrowotnych skierowanych do seniorów: przesiewowe, promocja aktywnych form spędzania czasu i właściwych zachowań żywieniowych,
- ◆ wprowadzenie powszechnego programu aktywizacji sportowo-rekreacyjnej osób starszych. Umożliwienie wszystkim osobom powyżej 60. roku życia udziału w bezpłatnych zajęciach rekreacyjno-sportowych,
- ◆ wprowadzenie powszechnej dostępności do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej w placówkach stacjonarnych, za pośrednictwem poradni telefonicznych i on-line (z istotnym udziałem organizacji pozarządowych),
- ◆ zwiększenie nakładów na pomoc psychologiczną i psychiatryczną – zarówno na poradnie jak i leczenie szpitalne, ze szczególnym naciskiem na leczenie dzieci i młodzieży, zwiększenie usług psychoterapeutycznych, leczenia uzależnień i psychogeriatrii,
- ◆ wprowadzenie pakietu ustaw konopnych regulujących używanie i posiadanie marihuany medycznej oraz dekryminalizację posiadania i uprawy niewielkich ilości marihuany na własny użytek dla dorosłych,
- ◆ wprowadzenie zmian systemowych w zakresie transplantacji, m.in. poprzez szkolenia lekarzy, wzmocnienie ośrodków transplantacyjnych,
- ◆ działania uświadamiające i edukacyjne społeczeństwo w zakresie kwestii etycznych i możliwości medycyny transplantacyjnej. W Polsce od lat spada liczba transplantacji – dokonuje się ich trzy razy mniej niż w krajach uznawanych za liderów,
- ◆ dofinansowanie Państwowego Ratownictwa Medycznego zarówno jeśli chodzi o tabor (należy wprowadzić limity wieku i przebiegu ambulansów) jak i zaplecze socjalne stacji pogotowia,

- ♦ wprowadzenie samorządu zawodowego ratowników medycznych, jednolitych zasad zatrudniania i wynagrodzeo w systemie Paostwowego Ratownictwa Medycznego,
- ♦ powstrzymanie przekształcania samorządowych szpitali i przychodni w spółki prawa handlowego.

TROSKA O DZIECKO

Nasze dzieci zasługują na to, żeby zapewnić im jak najlepsze warunki do rozwoju. Powinny czuć wsparcie i zainteresowanie. Powinny czuć się bezpiecznie. Musimy wprowadzić rozwiązania, które to umożliwią. To najlepsza inwestycja we wzajemne zaufanie i przyszłość naszej wspólnoty. Nasze priorytety to:

- ♦ objęcie wszystkich dzieci opieką stomatologiczną i ortodontyczną, w przypadku dziewczynek także opieką ginekologiczną. Ze względów lokalowych, organizacyjnych i wysokich nakładów na wyposażenie gabinetów, opieka stomatologiczna dla dzieci i młodzieży powinna byd zadaniem zleconym samorządom (oczywiście z odpowiednim centralnym finansowaniem),
- ♦ wyprawka dla malucha. Każdy rodzic dziecka rozpoczynającego edukację w I klasie szkoły podstawowej otrzyma bon w wysokości 500 zł. Pozwoli on sfinansować podstawowe wydatki związane z początkiem edukacji szkolnej: zakup przyborów szkolnych, pomocy naukowych i pierwszego tornistra. Bon taki będzie przysługiwał każdemu, bez względu na zamożność,
- ♦ drugie śniadanie dla malucha. Każde dziecko w klasach I-III szkoły podstawowej otrzyma w szkole drugie śniadanie,
- ♦ bezpłatny bilet dla każdego ucznia. Zapewnimy darmowe przejazdy dla wszystkich uczniów szkół podstawowych i średnich,
- ♦ wprowadzenie do programu kształcenia zasad prawidłowego żywienia i promocji zdrowego stylu życia w duchu ciepłopozytywności (wprowadzenie rozwiązo systemowych ostrzegających o przypadkach zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży),
- ♦ wzmocnienie opieki medycznej i psychologicznej na poziomie szkolnym,
- ♦ wprowadzenie ulg podatkowych dla rodziców dzieci uprawiających sport. Możliwość odliczenia od dochodu do opodatkowania kwot przeznaczonych na udział dzieci w zajęciach sportowych prowadzonych przez kluby sportowe,
- ♦ zrównanie urlopu macierzyńskiego i tacierzyńskiego,

- ◆ preferencyjne stawki za wynajmowanie publicznych obiektów sportowych dla uczniowskich klubów sportowych i amatorskich klubów sportowych,
- ◆ promowanie programów szkolnych i lokalnych nastawionych na organizację rekreacji i małej turystyki oraz innej aktywności ruchowej przez całe życie, w szczególności we współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- ◆ wyrównywanie szans chłopców i dziewczynek w osiąganiu sukcesów sportowych i promocja kobiecego sportu (transparentne dofinansowywanie poszczególnych dyscyplin i proporcjonalne dofinansowywanie drużyn żeńskich i męskich),
- ◆ żłobki i przedszkola dostępne dla każdego dziecka, którego rodzice potrzebują takiego wsparcia,
- ◆ obowiązkowy urlop tacierzyński, by nie dyskryminować kobiet na rynku pracy,
- ◆ sprawowanie opieki nad dzieckiem do 7 roku życia powinno gwarantować dodatkowe punkty w staraniach o lokal mieszkalny z zasobów miasta, Towarzystwa Budownictwa Społecznego lub programu mieszkaniowego,
- ◆ zwolnienie lekarskie na dziecko w celu sprawowanie osobistej opieki nad nim płatne w 100 proc. Dziś zasiłek opiekuńczy wynosi najczęściej 80 proc. wynagrodzenia. Ponadto w przypadku dzieci do 7 roku życia należy znieść limit czasowy, który dziś wynosi 60 dni w roku,
- ◆ alimenty ściągane jak podatki – po upływie roku zalegania będą traktowane z urzędu jako zaległości podatkowe. Ich egzekucją zajmie się administracja skarbową,
- ◆ urealnienie wysokości progu uprawniającego do pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych,
- ◆ elastyczne kryterium dochodowe stosowane nie tylko do zasiłku rodzinnego, ale także zasiłków z pomocy społecznej oraz świadczeń opiekuńczych. Osoby, które nieznacznie przekroczą kryterium, nie powinny tracić wsparcia, a jedynie należy im je pomniejszyć o kwotę, o jaką próg został przekroczony (zasada „złotówka za złotówkę”),
- ◆ wzmocnienie kadrowe instytucji pomocy społecznej: dofinansowanie i szkolenia prowadzone tak, by pracownicy socjalni mogli więcej i skuteczniej pracować w terenie z osobami, rodzinami i społecznościami dotkniętymi marginalizacją,
- ◆ podjęcie działań zwiększających bezpieczeństwo pracowników socjalnych,

- ◆ rozwój dofinansowywanych przez państwo domowych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- ◆ podwyższenie zasiłku pielęgnacyjnego – świadczenie pielęgnacyjne powinno być dostępne dla wszystkich opiekunów osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, bez względu na wiek,
- ◆ zmiany w kodeksie pracy pozwalające na godzenie opieki długoterminowej z pracą zawodową (np. prawo do urlopu z tytułu opieki, elastycznego, skróconego czasu pracy lub telepracy),
- ◆ prawem do zasiłku dla bezrobotnych po ustaniu opieki osób, które przez lata opiekowały się bliskimi z niepełnosprawnością, a po ich śmierci zostały bez środków do życia,
- ◆ stworzenie w każdej gminie centrów informacji, porad, szkoleń i integracji dla opiekunów osób wymagających całodobowej opieki,
- ◆ urlop wytchnieniowy (opieka zastępcza) dla opiekunów dzieci (w tym dorosłych) z niepełnosprawnościami na czas leczenia, rehabilitacji czy wypoczynku opiekuna,
- ◆ stworzenie sieci rodzin zastępczych w liczbie gwarantującej, że każde dziecko, które nie może wychowywać się w rodzinie pochodzenia, trafi do rodziny zastępczej, a nie do domu dziecka,
- ◆ niwelowanie przeszkód, które dziś zniechęcają do tworzenia rodzin zastępczych, skończymy z praktyką umów śmieciowych dla rodzin zastępczych. Na uzyskanie kwalifikacji nie może mieć wpływu wyznawana religia lub jej brak, orientacja seksualna czy pochodzenie etniczne o ile kandydat jest obywatelem Polski,
- ◆ umożliwienie umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej w powiecie innym niż powiat pochodzenia dziecka,
- ◆ przekwalifikowanie na rodzinę zawodową będzie automatycznie, na żądanie rodziny zastępczej wychowującej więcej niż pięcioro dzieci,
- ◆ sytuacja prawna dziecka regulowana tak szybko, jak to możliwe – utworzenie elektronicznej centralnej bazy danych dzieci oraz rodzin zastępczych,
- ◆ wspieranie i rozwój instytucji asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych odebraniem dzieci: rodziny powinny działać systematycznie w każdej gminie, zatrudnieni na umowie o pracę i z niewielką liczbą rodzin w przeliczeniu na jednego asystenta,

- ♦ reforma systemu wsparcia dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Zmiany powinny iść w kierunku wsparcia o charakterze aktywizacyjnym i psychologicznym, a także zapewnienia mieszkań chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

TROSKA O OBYWATELA

Państwo nie może być oddalonym od obywatela molochem podejmującym arbitralne lub niezrozumiałe decyzje. Najważniejszym dziś zadaniem jest przywrócenie obywatelom poczucia, że państwo to wspólne dobro a jego kształt zależy od dialogu i wynegocjowanych decyzji. Nasze priorytety to:

- ♦ zmiana procedur podejmowania decyzji w Parlamencie tak, aby wydłużyć czas niezbędny na zapoznanie się z treścią projektów i skutków ich przyjęcia, z opiniami prawnymi także o zgodności z prawem UE, z wynikami konsultacjami, w tym wysłuchań publicznych ze środowiskami zainteresowanymi i mieszkańcami okręgu, których pośrednio dotyczy,
- ♦ wprowadzenie zasady, że projekty ustaw wnoszone przez obywateli oraz przez grupy parlamentarzystów muszą zostać poddane procedurze w ciągu 90 dni,
- ♦ poddanie wszystkich projektów ustaw konsultacjom społecznym, a projekty ustaw wnoszone przez rząd i Prezydenta RP oraz grupy parlamentarzystów będą konsultowane wg. zasad określających zakres, sposób i czas oraz metodę upubliczniania wyników i opinii. Ewentualne przepisy rozporządzeń itp. muszą także uwzględniać efekty konsultacji i być dołączane do projektów ustaw, przed ich złożeniem w Sejmie RP,
- ♦ weryfikacja pod kątem celowości i gospodarności każdej jednostki centralnej utworzonej, w szczególności po 2015 roku, a także wszystkich procedur przyznawania i rozliczania dotacji lub innego dofinansowania,
- ♦ wybieranie w drodze konkursu pracowników instytucji państwowych na stanowiskach urzędniczych. Wymagania w stosunku do kandydatów oraz skład komisji konkursowej będą jawne,
- ♦ jawne płace wszystkich osób zatrudnionych stanowisk w administracji i spółkach Skarbu Państwa. Każda urzędniczka i urzędnik od początku swojej kariery będzie znać kryteria i warunki awansu zawodowego,
- ♦ wybieranie zarządów mediów publicznych w konkursach przez komisję konkursową, w skład której nie będą wchodzić politycy, lecz przedstawiciele dziennikarzy i innych zawodów związanych z mediami,

- ◆ jawność wszystkich wydatki mediów publicznych (w tym wynagrodzenia), ograniczenie nadużywania przepisów KPA zezwalających na przedłużanie procedur. Obywatel musi mieć prawo ocenić także sposób i kulturę obsługi przez urzędnika,
- ◆ wyeliminowanie niepotrzebnych procedur, na przykład uzyskanie zaświadczenia o niekaralności czy innych dokumentów powielających informacje, które i tak już znajdują się w bazach państwowych. Wszystkie pozostałe będą scyfrizowane tak że będzie można załatwić je w Internecie,
- ◆ wprowadzenie rozwiązań, dzięki którym z codziennych spraw nie będzie wymagać długich podróży – kwestie takie jak wymiana paszportu będzie można załatwić z domu lub w najbliższym urzędzie,
- ◆ delegowanie procedur na jak najniższy poziom samorządu terytorialnego – żeby móc załatwić sprawę najbliżej miejsca zamieszkania lub pracy. Dzięki temu dobrze opłacani urzędnicy zamiast przybijaniem pieczętek, zajmą się rozwiązywaniem realnych problemów ludzi,
- ◆ zapewnienie najlepszego dostępnego sprzętu oraz oprogramowania dla strategicznych urzędów, które przechowują dane obywateli oraz odpowiadają za bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne. Wprowadzimy zbiór zasad cyberbezpieczeństwa oraz wysokie standardy pracy. Wszyscy pracujący w administracji publicznej będą mogli pracować wyłącznie na sprawdzonych urządzeniach i na służbowym oprogramowaniu,
- ◆ zniesienie obowiązku przechowywania dokumentacji papierowej dla urzędów i przedsiębiorców – na rzecz repozytoriów cyfrowych, gdzie będą przechowywane dokumenty poświadczane podpisem elektronicznym,
- ◆ zapewnienie przestrzegania prawa podczas kampanii wyborczych, ograniczenie tzw. „ciszy wyborczej” do dnia wyborów,
- ◆ w centrum Europy w XXI wieku nie może być już białych plam telekomunikacyjnych. Zapewnimy możliwość połączenia internetowego z sieci komórkowej z każdego miejsca w Polsce. Podstawowy pakiet w ograniczonym zakresie i z ograniczoną prędkością powinien być dostępny dla każdej i każdego bez opłat, np. w celu załatwienia sprawy w urzędzie online.

TROSKA O SPRAWIEDLIWE PODATKI

Na dobrze działające państwo potrzebne są pieniądze. Dlatego chcemy zmian w systemie podatkowym, które sprawiedliwie rozdziela obciążenia i zapewnią środki budżetowi na realizację zadań kluczowych dla rozwoju społecznego. Najubożsi i średnio zarabiający powinni płacić niższe podatki i składki niż najbogatsi. Nasze priorytety to:

- ◆ poprawienie struktury obciążeń podatkowych. Najpoważniejszą wadą aktualnego systemu podatkowego jest dominacja podatków pośrednich, tj. VAT i akcyzy nad podatkami bezpośrednimi, tj. PIT i CIT. Taki system stwarza przywileje dla najzamożniejszych podatników,
- ◆ opracowanie bardziej sprawiedliwego systemu obciążeń podatkowych dla pracowników, który uwzględni rzeczywistą progresję, ale w mniejszym stopniu dotknie niższe dochody,
- ◆ opodatkowanie małych i średnich przedsiębiorstw niżej niż najsilniejszych podmiotów gospodarczych, jakimi są Grupy Kapitałowe,
- ◆ stawki opodatkowania działalności gospodarczej opodatkowane nie niżej niż dochody z pracy opodatkowane PIT,
- ◆ finansowanie ochrony zdrowia wprost z budżetu państwa, bez pośrednictwa składek i innych rozliczeń,
- ◆ przeniesienie obowiązku finansowania wynagrodzeń nauczycieli do budżetu państwa.

INSTYTUCJE, KTÓRYM UFASZ

Obywatele i obywatelki muszą mieć poczucie, że po ich stronie stoją instytucje niezależne od politycznych koniunktur i nominacji. Bronią one fundamentalnych wartości i standardów w życiu społecznym. Dzięki nim mamy poczucie, że postępowanie zgodne z zasadami nie jest naiwnością a przekroczenia norm zostaną napiętnowane i ukarane. Nasze priorytety to:

- ◆ wzmocnienie niezależności Najwyższej Izby Kontroli. Izba ta musi być musi być całkowicie niezależna od administracji publicznej i choć podlega bezpośrednio sejmowi, nie może być zależna od większości politycznej, szczególnie w rozgrywkach partyjnych. Tylko w takiej sytuacji wnioski oraz analizy NIK mogą być podstawą dla władzy państwowej do korygowania przepisów,
- ◆ precyzyjne prawo antymonopolowe przeciwdziałające zagrożeniom dla różnorodności i suwerenności obywateli, jako konsumentów, stwarzanym przez globalne przedsiębiorstwa monopolizujące rynek,

- ◆ wprowadzenie przepisów mających na celu zapewnienie nie tylko aktywnej konkurencji dostawców produktów i usług lecz i skutecznej prewencji oraz ingerencji przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Takie działanie będzie promować rozwój produktów i usług alternatywnych, co zwiększa kreatywność i wolność myśli, ale także zwiększa szanse dla lokalnych dostawców,
- ◆ wzmocnienie roli Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zapewnienia bezpieczeństwa online, sieci oraz oprogramowania, którego znaczenie rośnie wraz z rozwojem handlu w Internecie, usług społecznościowych, źródeł wiedzy i materiałów do edukacji oraz usług przez e-urząd,
- ◆ wzmocnienie niezależności, sprawczości i skuteczności Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka. Urzędy te nie mogą być podporządkowane polityce większości parlamentarnej, ponieważ skutkuje to zaniechaniami w realizacji fundamentalnego celu – wskazywania na przepisy, które naruszają zasadę sprawiedliwości społecznej, dyskryminują pewne grupy oraz na instytucje (w tym rządowe), które naruszają Konstytucję i prawo RP,
- ◆ nadanie specjalnego statusu Przewodniczącemu Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki oraz Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Będą oni powoływani przez Sejm spośród kilkorga kandydatek i kandydatów wyłonionych w drodze konkursu.

TROSKA O STARSZYCH

Kolejne dekady będą czasem, gdy seniorów w naszym społeczeństwie będzie coraz więcej. Jest to wielkim wyzwaniem, ale też szansą na wykorzystanie potencjału osób starszych w gospodarce, kulturze i życiu społecznym. Nasze priorytety to:

- ◆ wzmocnienie kompleksowej i zindywidualizowanej opieki zdrowotnej nad pacjentem w starszym wieku. Stymulowanie samoopieki, w tym badań okresowych i profilaktyki oraz opieki przez najbliższych w miejscu zamieszkania lub przez zinstytucjonowane jednostki pomocowe,
- ◆ wprowadzenie ułatwień w godzeniu opieki nad niesamodzielnymi osobami bliskimi z pracą zawodową i aktywnością społeczną,
- ◆ wprowadzenie możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego bez konieczności rezygnacji z aktywności zawodowej przez osobę, która opiekuje się niesamodzielną osobą bliską,

- ◆ rozwój niskopłatnej a dla najuboższych bezpłatnej) publicznej opieki dziennej, która byłaby skierowana także do osób o wysokim poziomie zależności od innych i była dostępna w wystarczającym i elastycznym wymiarze czasowym tak, by czas pobytu w placówce byłby zsynchronizowany z okresem pracy opiekuna,
- ◆ wprowadzenie zapisów w kodeksie pracy dającym prawa pracownikom mającym pod opieką niesamodzielną osobę bliską do bardziej elastycznego kształtowania warunków pracy (np. bardziej elastyczne godziny wykonywania pracy, dodatkowe urlopy w związku z koniecznością towarzyszenia osobie niesamodzielnej, możliwość wykonania części obowiązków służbowych w formie telepracy lub zdalnej),
- ◆ zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych, polegające na zastąpieniu obowiązku całkowitej rezygnacji z zatrudnienia w kontekście dostępu do świadczeń związanych z opieką. Obowiązek ten powinien być zastąpiony możliwością wykonywania aktywności zawodowej w określonym wymiarze bez straty prawa do świadczeń pielęgnacyjnych,
- ◆ wprowadzenie dla opiekunów, którzy pracują bardziej intensywnie zawodowo, świadczeń quasi-pięniężnych w formie czeku opiekuńczego, który rekompensowałby koszty opłacenia opieki zastępczej na czas wykonywania przez opiekuna pracy zarobkowej,
- ◆ zorganizowanie co najmniej jednego oddziału geriatrycznego w każdym szpitalu powiatowym,
- ◆ wygospodarowanie funduszy celowych w budżecie dla samorządów na tworzenie i adaptację specjalistycznych ośrodków dziennych i całodobowych dedykowanych wobec osób z chorobami neurodegeneracyjnymi, w tym z chorobą Alzheimera. Ośrodki te powinny także pełnić funkcje wychwyceniowe,
- ◆ zwiększenie dostępności do usług poszpitalnych, do Zakładów Opiekuńczo-Lecznicznych, sanatoriów i placówek rehabilitacyjnych,
- ◆ rozwój usług dostosowanych do potrzeb i możliwości osób starszych, mniej samodzielnych. Prawo dostępu do kultury, rekreacji i wypoczynku jest prawem człowieka, a nie przywilejem młodych,
- ◆ wprowadzenie prawa do przechodzenia na emeryturę po 40 latach pracy. Bezpłatna praca domowa, w tym opieka nad dziećmi powinny być traktowane i zaliczane do stażu pracy,
- ◆ zaliczanie do stażu pracy okresu zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych. W obecnej sytuacji na rynku pracy jest to konieczność. Inaczej całe pokolenie zatrudnione na umowy śmieciowe nie będzie miało prawa do emerytury,

- ◆ kwotowa waloryzacja najniższych emerytur o co najmniej 250 zł i waloryzacja procentowa pozostałych emerytur. Emeryci powinni uczestniczyć w podziale owoców wzrostu gospodarczego,
- ◆ ochrona systemu emerytalnego przez zwiększanie liczby Polaków zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i odprowadzających składki emerytalne. Stabilność systemu emerytalnego zależy od liczby pracowników odprowadzających składki. Dlatego zamiast podnosić wiek emerytalny, należy promować zatrudnianie na podstawie umowy o pracę,
- ◆ przyjęcie zasady, iż emerytura nie może być niższa aniżeli 60% uśrednionego wynagrodzenia z najwyżej opłacanych pięciu lat aktywności zawodowej,
- ◆ wprowadzenia tzw. emerytury wdowiej (możliwość otrzymania po zmarłej osobie pozostającej we wspólnym pożyciu – mężu, żonie, partnerze lub partnerce, bez względu na płeć – 85% jej emerytury albo zachowania emerytury własnej wraz z prawem do otrzymywania 50% świadczenia osoby zmarłej),
- ◆ wprowadzenia mechanizmów wyrównywania emerytur przysługujących kobietom z emeryturami pobieranymi przez mężczyzn, także w odniesieniu do osób, które już uzyskały prawo do emerytury,
- ◆ podwyższenie do kwoty emerytury minimalnej, świadczeń emerytalnych przysługujących rodzicom osób niepełnosprawnych od urodzenia, którzy pełnili nad nimi opiekę,
- ◆ likwidacji skutków obniżenia emerytur i rent funkcjonariuszom służb mundurowych, którzy rozpoczęli służbę w Polsce Ludowej. Jest to represja niezgodna z konstytucyjną zasadą ochrony praw nabytych,
- ◆ osiedla wspomagane. W wielu miastach istnieją osiedla, w których większość mieszkańców to seniorzy. Ułatwimy im codzienne życie. Na takich osiedlach utworzymy punkty, w których przez całą dobę dostępna będzie pomoc pielęgniarstwa oraz pracownika socjalnego,
- ◆ klub seniora dostępny blisko domu. Samorząd musi udostępniać bezpłatnie lokale na potrzeby organizacji zrzeszających seniorów, a także prowadzących działalność na ich rzecz oraz służyć im wszelką pomocą, w tym wspierać je finansowo,
- ◆ darmowe przejazdy dla seniorów. Wszyscy mieszkańcy powyżej 65. roku życia będą mieli prawo do darmowych przejazdów lokalną i regionalną komunikacją publiczną: autobusami, tramwajami, metrem, a także – kolejami regionalnymi,

- ◆ przycisk życia. Samorządy sfinansują wyposażenie seniorów w urządzenia wykorzystujące specjalny przycisk, którego naciśnięcie uruchamia głośnomówiące połączenie z pracownikiem medycznym i umożliwia natychmiastowe udzielenie pomocy potrzebującemu. Każda gmina zapewni także wszystkim osobom powyżej 60. roku życia specjalną kopertę, w której jej właściciel umieści najważniejsze informacje o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach.

POLICJA, KTÓREJ UFASZ

W ostatnich latach nastąpił gwałtowny spadek zaufania do policji. Stało się tak na skutek nieodpowiedzialnych działań polityków. Musimy wprowadzić zdecydowane działania naprawcze tak, aby mundur policjanta budził tylko dobre skojarzenia. Nasze priorytety to:

- ◆ podjęcie działań na rzecz odpolitycznienia policji,
- ◆ podniesienie wynagrodzeń dla pracowników cywilnych policji,
- ◆ wprowadzenie cywilnego nadzoru nad policją – utworzymy Centralne Biuro Monitorowania Policji,
- ◆ wprowadzenie obowiązkowych identyfikatorów noszonych przez policjantów umożliwiających ich identyfikację w przypadku nieuzasadnionego nadużycia siły w czasie interwencji,
- ◆ wprowadzenie obowiązkowego noszenia kamerek w czasie służby i podejmowanych interwencji,
- ◆ wprowadzenie kadencyjności Komendanta Głównego Policji,
- ◆ wprowadzenie i nadzór nad właściwym systemem szkolenia policjantów,
- ◆ kontynuacja programu modernizacyjnego służb mundurowych.

NOTATNIK

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

SLD

NOWA LEWICA
NOWY PROGRAM

Nowa Lewica, Złota 9/4 00-019 Warszawa

www.lewica.org.pl